ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(1969) | 1969 оной мартын 19, среда | Сэн 2 мүнгэн

Республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашадань хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ нютагай II-дохи зүблөөн

УРЯАДАЙ АССР-эй ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН ХҮСЭНЭЙ ӨӨ ЯМАР БАЙҺАН БА 1971-1980 ОНУУДТА ТЭРЭНЭЙ АШАДАА ХҮГЖЭХЭ АРГА БОЛОМЖО ТУХАЙ

. У. МОДОГОЕВ,
КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь

…ын үйлэдбэрилгын …мар байһан арга бо… …саашадань хүг… …хэл хэхынгээ урда …областной комитедэй, …правительствын үмэнэ… …зүблөөндэ хабаадажа …үүдые үнэн зүрхэн… …тиигээд бүхы …дай АССР-эй экономи… …гол шухала асуудал… …хэлсэхэ зүблөөндэ …хэл хэхэ эрдэмтэдтэ, …ССР-эй Госпланай, ми… …болон зургаануудай …хүдэлмэрилэгшэдтэ, …нинградай, Новоси… …тэй болон бусад го… …ектнэ институдуудай …тэ, мүн манай рес… …дбэриин хүдэлмэри… …итын ажал ябуулаг… …хэлэн хүргэхыемнии

…хүтэлбэрилхы пар… …организацинууд ба олониин… …дэ ехэ удха шанар ол… …ай үйлэдбэрилгын хүсэ… …ань хүгжөөхэ хэрэгтэ, …тэ республикын эко… …ргжэлтэдэ тохёолдоһон …лые усадхаха хэ… …өө үзүүлхэ байха гэ… …өө найдана.

…инта Россин эгээн гээг… …аар байһан Буряадай …он соёл культурада …жэлнүүдтэ үндэһэн …лтанууд болоо. Ойн …ндо республика дотор …рда тээхи 1913 оной… 130 дахин ехээр про… …дукци үйлэдбэрилэгдэ… …хэ хэлэхэдэ али боло… …хын бүридэл, тэрэнэй …экономическа харилсаа …рөө хубилаа. Мүнөө …Советскэ Союзай бүхы …иканууд болон об… …лын саанахи олохон …янзын промышлен… …ьгээжэ байдаг.

…Буряадай АССР дотор …э Союзай үйлэдбэрил… …тһаа дээшэ хүсэтэй …нүүдэй 10 процент …ын шэлэй 8—9 про… …эй 3 үлүүтэй про… …һан ноһоной, мяха… …үүдэй, хубсаһа угаа… …үдай 4 үлүүтэй про… …дэг байна. Манай …ндоо нилээд ехэ хэм… …рам ба молибден, модо …н зүйлнүүдые үгэдэ… …ын промышленность …үһан замай онгосо… …анууд ба орёо оньһон …бүтээдэг. Энэ барим… …устриальна хүгжэлтын …мжээндэ гараһыень

…н дотор Сибиринн ба …тэй түмэр замаар яба… …үүдые заһабарилха гол …

…нүүдтэ промышлен… …хэдэн шэнэ предприя… …лада үгтөө, мүнөө хү… …а предприятинуудые …хэ ба үргэдхэхэ та… …ехэ хүдэлмэри хэгдээ. …ар тэдэнэй хүсэн ни… …гаа.

Ой модоной, химиин томо предприятинуудай нэгэн болохо целлюлоз-картоной комбинат баригдажа байна. 1970 ондо Гусиноозерско ГРЭС-эй баригдажа эхилхэтэй дашарамдуулан, нүүрһэнэй промышленность нилээд түргоор хүгжэхэ юм. Энэ жэлдэ металлоконструкцинуудай завод баригдажа эхилхэнь. 1970—1971 онуудай туршада хүдөө ажахын машина бүтээлгын завод, ажаһуудалда хэрэглэгдэхэ пеэшэнүүдэй завод, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хэдэ хэдэн предприятинууд баригдажа эхилхэ байна.

Геологическа шэнжэлгэ бэдэрэлгын хүдэлмэриин амжалтатайгаар үнгэргэгдэһэнэй эсэстэ ашагта малтамалнуудай хэдэ хэдэн баян уурхайнууд элирүүлэгдээд, тэдэнэй запасуудынь бүридхэлдэ абтаа.

Республикын хүдөө ажахы арадай ажахын тон ехээр оньһожоруулагдаһан һалбари болоод, мүнөө ашаг үрэ ехэтэй, тусхай мэргэжэлтэй болохо замаар хүгжэжэ байна. Колхоз, совхозуудай экономическа бүхы үрэ дүнгүүдые һайжаруулхын түлөө эдэбхитэй тэмсэл хүдөө ажахыда дэлгэржэ, эрдэм наукын түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, ажахынуудта бии байгаа түйлай ехэ арга нөөсэнүүдые бүри дүүрэнээр хэрэглэхэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Бүхы орон доторхи шэнгеэр, дайнһаа хойшо республикын культурна ажабайдалда, эрдэм наукые, соёл культура, литература болон искусствые хүгжөөлгэдэ шэнэ гайхамшагта ехэ алхам хэгдээ. Буряадай комплексно эрдэм-шэнжэлэлгын институдай үндэһэ һуури дээрэ хоёр институдтай, хэдэн олон таһагуудтайгаар СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин филиалай байгуулагдаһаар 10 жэл шахуу болоо гэжэ бидэ хананганяар тэмдэглэнэбди. Мүнөө филиалай институдуудта 400 үлүүтэй эрдэмтэд хүдэлдэг. Республика дотор дүрбэн дээдэ, 30 гаран тусхай дунда һургуулинууд хүдэлжэ байдаг. Мүн литература ба искусство улам саашадаа хүгжөө, энээгээр республикын ажалшад омогорхохо ёһоороо омогорходог.

Эдэ бүгэдэ хадаа республикын үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ тухай, тэрэнэй экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ тухай, арад зоной байдалые баян дэлгэр, бүри болбосоронгы болгохо тухай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй саг үргэлжын анхарал оролдолгын аша үрэ мүн.

Өөһэдынгөө республикын экономико болон соёл культурые хүгжөөжэ түйлаһан амжалтанууд а а р а а, КПСС-эй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро областной партийна организациин хэһэн, бэелүүлһэн бүхы юумэнүүдээр үнэн зүрхэнһөө баясаха зуураа, республикын үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэлтэ хадаа Сибириин бусад областьнуудай хүгжэлтын хэмжээнһээ, манай ороной үмэнэ КПСС-эй Программаар, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдээр табигдаһан зорилгонуудһаа ниилээд гээгдэжэ ябана гэжэ бидэ тэмдэглэнгүй байжа шадахагүйбди гээд элидхэлшэ саашань үргэлжэлүүлнэ. Манай орон дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха ниитэ зорилгонуудһаа, энэ хэрэгтэ Сибириин дүүргэдэг үүргэһээ, мүн нютагай түүхэй эдэй нөөсэнүүдые бүри дүүрэнээр хэрэглэхэ зорилгонуудһаа һүүлэй жэлнүүдтэ промышленностиин хүгжэлтын темп эрид ехээр гээгдэнэ гэжэ бидэ тоолонобди.

Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнэй хэмжээн союзна болон районно дунда зэргын хэмжээнһээ гээглэжэ ябана. Иимэ зарим тэды гээгдэлгэ нэн түрүүн түүхын баримтаар тайлбарилагдана. Энэ юунтэй холбоотойб гэхэдэ, Буряад ороной индустриальна хүгжэлтын эхин түрүүнэй хэмжээн тон бага байгаа, промышленна үйлэдбэри үнэнтэ дээрэ хооһон талада эхилээ бшуу. Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ үйлэдбэриин хурдан түргэнөөр ургаһанай ашаар (Союз доторхи дунда зэргын темпһээ һурагтгүй ехэ байгаа) республикын индустриальна, тиигэжэ бүхы экономическа гээгдэнги байдал усадхагдаһан байгаа.

Габэшье һүүлээрхи үедэнь Буряадай АССР-эй индустриальна хүгжэлтын темп тиимэшье ехэ байгаагүй.

Буряадай АССР-эй промышленностиин хүгжэлтын темпын бага зэргэ доошолһон ушар Зүүн-Сибириин промышленностьда тэрэнэй эзэлдэг хубиие бага болгоһон юм. Зүүн-Сибириин районой промышленна үйлэдбэридэ Буряад ороной эзэлдэг хуби 1950-аад онуудай эхеэр, тухайлхада, 10 процент, 1958 ондо — 9,7 процент байгаа һаа, 1965 ондо 8,5 процент хүрэтэрөө бага болоһон байха юм. Буряад ороной индустриальна хүгжэлтын удаарһан ябадал Зүүн Сибириин районой экономикодо тэрэнэй арадай ажахын эзэлдэг хубиие бага болгоһон байна. Гэхэ зуура Зүүн Сибириин хүн зоной ниитэ тоодо республикын улад зоной эзэлдэг һууринь бага болоогүй, харин бүри ехэ болоһон байха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын индустриальна хүгжэлтын хэмжээнэй ба темпын бага болоһые тэмдэглэхэ зуураа, Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ тушаа Буряадай нютагай зүблөөнэй (1958 он) хэдэ хэдэн шухала һанамжа, дурадхалнууд бэелүүлэгдээгүй үлэшоо гэжэ мүнөөдэр бидэ хэлэхэ ёһотойбди гээд нүхэр Модогоев онсолон тэмдэглэнэ.

Жэшээлхэдэ, республикын түлишын ба энергетикын баазые хүгжөөхэ тушаа асуудалнуудые шиидхэлгэ унжагайрһан байгаа. Холбоолжоной нүүрһэнэй томо уурхай бариха, Түгнын шулуу нүүрһэнэй баялигые промышленна талаарнь ашаглаха тушаа «Востсибуголь» комбинат, СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство шухала хэрэгтэй хэмжээнүүдые абаагүй.

Түгэсхэлынь 2-дохи нюуртa.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАГША ГҮРЭНҮҮДЭЙ ПОЛИТИЧЕСКЭ КОНСУЛЬТАТИВНА КОМИТЕДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн 1969 оной мартын 17-до Будапештдэ болоо.

Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын делегацинууд зүблөөндэ хабаадаа.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша Советскэ Союзай Маршал И. И. Якубовский зүблөөнэй хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадалсаһан байна.

Өөһэдынгөө правительствануудай һайшаалтайгаар оборонын министрнүүдэй хараалһан хэмжээ ябуулганууд тухай Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагшын элидхэлые Политическэ консультативна комитет шагнаа. Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй оборонын министрнүүдэй комитет тухай дүримые, нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүд ба нэгэдэмэл командовани тухай шэнэ дүримые, Варшавска договорой организациин хамгаалалгын захиргаанай байгууламжые болон органуудые саашадань нарижуулан һайжаруулха зорилготой бусад документнүүдые зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүд һайса хаража үзөөд, нэгэн һаналтайгаар баталаа.

Социализмын хэрэгтэ, Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгтэ ашатай туһатайгаар Варшавска договорто хабаададаг социалис оронуудай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлгэдэ һайшаан абтаһан хэмжээ ябуулганууд туһалха гэжэ батаар найдажа байһанаа зүблөөндэ хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлээ.

Шахардуу шанга байдал һулаaруулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой хүсэлэл оролдолго саашадань гаргахатаяа хамта, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлдэхэ, үнгэргэхэ асуудалаар бүхы Европын оронуудта хандалгые Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд нэгэн дуугаар баталан абаа.

Аха дүүгэй хани барисаанай, нүхэрэй ёһоной харилсаанай оршон байдалда Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн үнгэрөө.

(ТАСС).

Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй зүгһөө Европын бүхы оронуудта хандаһан ХАНДАЛГА

Политическэ консультативна комитедэй зүблөөндэ хабаадагшад — Варшавска договорой гэшүүн гүрэнүүд — Болгариин Арадай Республика, Венгриин Арадай Республика, Германиин Демократическа Республика, Польшын Арадай Республика, Румыниин Социалис Республика, Совет Социалис Республикануудай Союз, Чехословакиин Социалис Республика амгалан тайбан ажаһуухые, Европын бусад арадуудтай һайн хүршэнэр байхые хүсэдэг арадуудайнгаа хүсэл эрмэлзэлыень үндэһэ болгон мүн энэ түбидөө аюулгүй, харилсаа холбоото оршон байдал тогтоохо хэрэгтэ туһа хүргэхэ гэжэ эрид шиидэнхэй байһанаа элирхэйлэн, Европодохи амгалан тайбан, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилготой оролдолго хүсэлэлгээ улам арьбадхаха уряатайгаар Европын бүхы гүрэнүүдтэ хандана.

Европын арадуудай мүнөөнэй ба ерээдүйнь хэрэг манай түбидэ амгалан байдал сахиха, батадхаха ябадалтай таһаршагүй нягта холбоотой. Европын гүрэнүүдэй хүсэл эрмэлзэл, хэрэгүүд ба оролдолго хүсэлэлгэнь түгшүүрилтэй байдал һулааруулха, уласхоорондын шухала асуудалнуудые бодото байдалһаа хараадуулан шиидхэхэ, бүрин түгэс харилсаа холбоо бүхы Европо дотороо хангаха хэрэгтэ зорюулагдаа һаа, үнэхөөр аюулгүй байдал, бата найдамтай эб найрамдал хангагдажа болохо.

Һайн хүршэнэр байлгын, этигэлсэлгын ба үгээ ойлголсолгын оно мүр Европын бүхы оронуудай арадууд болон правительствануудай хүсэл оролдолгоһоо дулдыдаха байна. Мүнөө сагай Европо дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа хойшо гуша гаран ехэ ба бага гүрэнүүдһээ, ниитын байгуулалтаараа, байдаг газараараа, хүсэл зорилгоороо ондо ондоо гүрэнүүдһээ бүридэнэ. Гэхэ зуура, эдэнэр түүхын эрхээр зэргэлжэ оршохо ушартай болон хой, энээниинь хэншье хубилгажа шадахагүй.

Европодо сэрэгэй шэнэ хёмороо тохёолдуулхагүйн түлөө мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэнэй үмэнэхи харюусалгаяа ойлгоһон мэдэрэлээр нэбтэрһэн правительствануд, парламентнууд, партинууд, политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад улам олон боложо байнхай. Гэхэ зуура, арсалдаануудые зайсуулха бэшэ, харин нэмэлтэ дивизинүүд ба ракетэнүүдые бии болгохо, хэдэн арбаад жэлээр уридшалан бодомжолһон сэрэгэй шэнэ программануудаа Европые хүгжөөлгын нүхэсэл болохо гэжэ тоолодог хүсэнүүд Европодо ябуулга хэжэ үргэлжэлһөөр. Германиин милитаризм ба нацизмые һамна сохиһон дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа зохихо һургаал абаагүй этэгээдүүдшье дээрэ дурсагдагшадтай хамта ябуулга хэнэ. Эдэнэй һанаашалгань түгшүүрилтэ байдалай шалтагаан болоно, уласхоорондын харилсаанда түбэг бэрхэшээл ушаруулна.

Европые сэрэгэй шэнэ хёморооной аюулһаа зайсуулха, ниитын байгууламжаһаа дулдыдангүй, амгалан гуримаар зэргэ оршолгын год ёһо үндэһэ болгон, Европын бүхы оронуудай хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ арга боломжо хангахын тула өөһэдһөөнь дулдыдаха бүхы юумэ саашадаа хэлгые зүблөөндэ хабаадагша гүрэнүүд арюун үүлгамнай гэжэ тоолоно.

Үшөө шиидхэгдээдүй асуудалнуудай хэды орёо байбашье һаань, хүсэ хэрэглэжэ гү, али хэрэглэхээр занажа бэшэ, харин хэлсээ хэһэнэй үндэһөөр — амгалан аргаар тэдэниие шиидхэхэ шухала, Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүд Европодохи байдалые шэнжэлээд байхадаа, Европын бүхы гүрэнүүдэй ба арадуудай ашаг туһые хараада абажа, Европодохи аюулгүй байдалые хамтын оролдолго хүсэлэлгөөр хангаха бодото арга боломжо бии гэжэ тоолоно.

Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүд гурба шахуу жэлэй урда тээ Бухарестдэ суглархадаа, Европодохи аюулгүй байдалай, эб найрамдалта харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула бүхы Европын зүблөө зарлаха дурадхал оруулһан юм. Тэрэ гэһэн-

Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта.

Үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ нютагай 2-дохи зүблөөн хүдэлмэрээ эхилээ

Үсэгэлдэр Ленинэй орденто оперо болон баледэй театр соо Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ, зүбөөр хубаарилан эмхидхэхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ нютагай 2-дохи зүблөөн нээгдээ. Энэ зүблөөн дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлхэ юм.

Зүблөөндэ хабаадагшад хүдэлмэреэ эхилхынгээ урда тээ митинг үнгэргэбэ. Хитадай засагаархидай зэбүүрхэмэ муухай аашые тэдэнэр эрид буруушаажа, Коммунис парти, Совет правительствынгаа бэелүүлдэг гадаадын политика бүримүһэн һайшаажа байһан тухайгаа мэдүүлбэ.

Шэлэй заводой директор **А. Р. Болотов** ендэр дээрэ гаража үгэ хэлээ. Хитад засагаархид манай совет хилэдэ зэбсэгтэ добтолго хэдэн удаа хэжэ, Уссури мүрэн дээрэхи Даманска олтирог эзэмдэхэ һэдэлгэ гаргаа. Бүхы совет арад һүйдхэлтэ муухай энэ аашыень буруушаана гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Манай заводой хүдэлмэришэд бүхы совет арадтай хамта хитад булимтарагшадта шанга харюу үгэхөөр бэлэн байна.

— Сибириин эрдэмтэд Совет правительствын мартын 15-да хэһэн мэдүүлгэ нэгэн дуугаар һайшаана, — гэжэ профессор, экономическа эрдэмэй доктор В. А. Кротов хэлээ. — Хитадай засагаархид манай ороной газар дайда эзэмдэхэ зорилготойгоор зэбүүрхэмэ аашa гаргана. Тэдэнэй һэдэлгэ ямаршье үндэһэгүй. Совет оронойма газар дайда, тэрэнэй хилэнүүд нангин, тэдэниие хэншье эбдэхэ эрхэгүй. Иимэ һэдэлгэ гаргаашад ехээр эндүүрнэ.

— Сибириин, Приморинн, Аласдурнын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, коммунизмын материальна техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ горитой туһа нэмэреэ оруулалсаха. Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал арьбадхаха гээшэ манай хамтын зорилго мүн, — гэжэ нүхэр Кротов үгынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглээ.

Нютагай 2-дохи зүблөөндэ хабаадагшад хитад булимтарагшадай муухай аашa буруушааһан. Совет правительствын мэдүүлгэ һайшааһан резолюци нэгэн дуугаар баталан абаба.

Энээнэй һүүлээр партиин обкомой секретарь **К. М. Продайвода** үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ асуудалда зорюулагдаһан нютагай 2-дохи зүблөөе нээгдэһэн дээрэ тооложо, зүблөөнэй хэлсэхэ асуудалнууд тушаа тогтон, богони үгэ хэлэһэн байна.

— Манай зүблөөндэ союзна, республиканска 15 министерство, зургаануудай, научно-шэнжэлгын 16 институдай түлөөлэгшэд, элитэ эрдэмтэд хабаадалсана, зүблөөндэ бэлдэхэ, элидхэл хэхэ эдэ хүдэлмэрилэгшэдтэ партиин обкомой, Министрнүүдэй Соведэй болон зүблөө үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй зүгһөө баяр хүргэнэб, — гэжэ нүхэр Продайвода мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай хүндэ промышленностиин таһагые даагшын орлогшо нүхэр Фёдоров зүблөөндэ хабаадалсана.

Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ Буряадай АССР ехэ һуури эзэлнэ. Манай республика байгаалиин ашагта малтамалнуудаар, ой модоор баян, нютагайнь экономическа эрхэ байдал таарамжатай зохид. Байгаалиин баялигуудые хэрэглэн, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ, таарамжатайгаар хубаарилан эмхидхэхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ энэ зүблөөнэй удха шанарынь ехэ.

Эрдэм наукын шэнжэлгэ зууршалгануудые хараада абан, мүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ асуудал зүбшэхэ конференцидэ бэлэдхэл болгон манай зүблөөн зарлагдаа гэжэ нүхэр Продайвода хэлээ. Тиихэ зуураа 1958 ондо үнгэргэгдэһэн түрүүшын зүблөөнэй дүн тухай богонёор тогтоо. Тэрэнэй дурадхалнууд долоон жэлэй энэ табан жэлэй түсэб зохёолгодо хүтэлбэри болгон абтаһан байна. Харин зарим дурадхалнуудынь, тусхайлбал, түлишын-энергетическэ бааза байгуулха, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленность хүгжөөхэ талаар түрүүшын зүблөөнэй дурадхал, зүбшэлнүүд дүүргэгдээгүй байһаар.

Энэ зүблөөнэй дурадхалнууд арадай ажахые хүгжөөхэ ерэхэ табан арбан жэлэй түсэб зохёолгодо хүтэлбэри болгон абтаха болоно.

Үглөөнэй заседани дээрэ партиин обкомой 1-дэхи секретарь **А. У. Модогоев** «Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнэй мүнөө ямар байһан ба 1971—1980 онуудта тэрэнэй саашадаа хүгжэхэ арга боломжо тухай» гэһэн, Зүүн Сибириин экономическа районой Түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **М. К. Наумов** «Зүүн Сибириин экономическа районой үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд ба Буряадай АССР-тэ хабаатай асуудалнууд» гэһэн, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин экономикын институдай директор, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент **А. Г. Аганбегян** «Забайкалиин экономическа зорилгонууд» гэһэн элидхэлнүүдые хээ.

Зүблөөнэй үдэшын заседани дээрэ Буряадай геологоуправлениин начальник **Ю. И. Щеголихин** «Буряадай АССР-эй минеральна болон ашагта малтамалнуудай нөөсэ, республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ тэдэнэй эзэлхэ һуури» тухай элидхэл хэбэ. СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министрэй орлогшо **Ю. П. Вороненков** «Буряадай АССР-эй үнгэтэ металлурги комплексноор хүгжөөхэ тухай» элидхэл хээ. СССР-эй Госпланай дэргэдэхи Зүүн Сибириин секторые даагша, экономическа эрдэмэй кандидат **Г. Л. Тарасов** «Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ Буряадай АССР-эй эзэлхэ һуури тухай», СССР-эй Наукануудай Сибириин отделениин экономикын институдай таһагые даагша, географическа эрдэмэй доктор, профессор **В. А. Кротов** «Забайкали хадаа Зүүн Сибириин экономическа подрайон мүн» гэһэн элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Зүблөөн мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

…үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ нютагай II-дохи зүблөөнэй зал соо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй зүгһөө Европын оронуудта хандаһан ХАНДАЛГА

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

hээ хойшо хэгдэhэн ябуулгануудhаа харахада, бүхы Европын зүблөө зарлаха бодомжые Европын нэгэшье правительство буруушаагаагүй, тиимэ зүблөө зарлаха бодото арга боломжонууд бии байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнhаа хойшо Европын бүхы гүрэнүүд хамтадаа нэгэшье дахин сугларaагүй. Тиин гэhээ хэлсээ хэhэнэй үндэhөөр шиидхэгдэхэ ёhотой болоhон асуудалнууд олон. Амгалан байдал батадхалгын аша туhые хараада абабал, ниитэ Европын зүблөө зарлалгые хойшолуулха ямаршье шалтагаан байхагүй.

Тиимэ зүблөөн Европын бүхы гүрэнүүдэй аша туhада харюусаха hэн. Тэрээнние зарлабал, сэрэгэй бүлэглэлнүүд боложо Европын хубаарhые усадхаха, Европын гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондо эб эетэй харилсаа холбоо бэелүүлхэ онол аргануудые хамтадаа бэдэржэ олохо арга боломжо хангаха бэлэй.

Гэхэ зуура, манай түбидэхи эб ее таhаралгые зандань үлөөхэ гэжэ оролдон, түгшүүрилтэй байдал улам hүжэрөөхэ политика бэелүүлэн, гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондо эбтэ харилсаа холбоо hэргээхээ арсан, тиимэ зүблөө зарлахые буруушаадаг, Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхээр ондоошье хэмжээнүүдые абахаhаа арсадаг хүсэнүүд дэлхэй дээрэ бии байна.

Ниитэ Европын харилсаа холбоо хүгжөөлгэ хадаа сэрэгэй аюулта [illegible]

[illegible] ...ансуулха, гүрэнүүдэй тэгшэ эрхэтэй байлгые, бэеэ даанги, сүлөөтэ байдалые хүндэлhэнэй үндэhөөр бүхы гүрэнүүдэй хоорондын политическэ, экономическа, соёлой холбоо бэхижүүлхэ гэээшэ Европын арадуудай шухалын шухала эрилтэ болоно. Европодохи аюулгүй байдал бата бэхеэр хангабал, бүхы түбиин хүн зоной ажана байдалда сэхэ хамаатай энергетикын, транспортын, уhан ба агаарай бассейнэй, элүүрые сахилгын талаар ехэ ехэ проектнүүдые хамтын оролдолгоор бэелүүлхэ бодото арга боломжо, шухала нүхэсэл хангаха байна. Иимэл хамтын хүсэлэлгэ Европодохи харилсаа холбооной үндэhэ hуури боложо шадаха, болохо ёhотой.

Европын мүнөөнэй хилэнүүдэй, тэрэ тоодо Одер, Нейсе мүрэнүүд дээгүүр гарадаг хилэнүүдэй, тэрэшэлэн ГДР ФРГ хоёрой хоорондохи хилэнүүдэй хубилгагдашагүй байлгань, мүн баhа ГДР ФРГ хоёрой тогтоhые мэдэрэлгэ, бүхы немец арадые түлөөлхэ hанаашалгаhаа ФРГ-гэй арсалга, ямаршье түхэл маягтайгаар ядерна зэбсэг ашаглаха гэhэн hанаашалгаhаа арсалга—Европодохи аюулгүй байдал хангаха гол арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Баруун Берлин өөрын тусгаар байгууламжатай, Баруун Германида ямаршье хамаагүй юм.

Зүблөө зарлалгын, мүн тэрэнэй зүбшэхэ асуудалнуудые тодорхойлгын талаар үгээ ойлголсохын тула Европын бүхы гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй уулзалга тон hаяар эмхидхэбэл, Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхэ шэглэлтэй бодото алхам болохо hэн. Гэхэтэй хамта тиимэ зүблөөндэ бэлдэхэ ба зарлаха арга тушаа ондоо ямаршье дурадхал хаража үзэхөөр бэлэн байнабди.

Политическэ консультативна [illegible]эй зүблөөндэ хабаадагша [illegible]д ниитэ Европын зүблөө [illegible] [illegible]мжалтатайгаар үнгэрхын, [illegible]й этигэл найдабари ха[illegible] [illegible]нь тула шухала арга нүхэ[illegible] [illegible]нгаха, тиимэ зүблөө зарла[illegible] [illegible] шухала харилсаа холбоо [illegible]ень уряалан, Европын [illegible] [illegible]нүүдтэ хандана.

[illegible] ажабайдалдахи түүхэтэ [illegible]эхо энэ шухала ябуулга [illegible]и тула, зүблөөндэ ха[illegible] гүрэнүүд этигэл найда[illegible] [illegible]лон байдал hайжаруул[illegible] [illegible]рэнүүдэй хоорондын ха[illegible] [illegible]у болгохоор али бүхы [illegible]hаа бэеэ барихыень [illegible] Европын бүхы оронуудта [illegible]эдэ гүрэнүүд эб найрам[illegible] [illegible] юрэнхы мэдүүлгэнүү[illegible] [illegible]лангүй, түгшүүрилтэ [illegible]уларуулха, буу зэбсэ[illegible] [illegible]аха, арадуудай хоо[illegible] [illegible]илсаа холбоо, эб най[illegible] [illegible]өөхын тула тодорхой [illegible]ые абаха уряатайгаар хандана. Европые тэгшэ эрхэтэ нацинуудай хоорондын үрэ ехэтэй харилсаа холбооной түби, бүхы дэлхэй дээрэхи түбшэн байдалай, эб найрамдалай ба үгээ ойлголсолгын нүхэсэл болгохын тула оролдолго хүсэлэлгээ нэгэдхэхыень уряалан, эдэ гүрэнүүд Европын бүхы правительствануудта хандана.

Болгариин Арадай Республикын түлөө

Тодор ЖИВКОВ
Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь. Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Венгриин Арадай Республикын түлөө

Янош КАДАР
Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь.

Ене ФОК
Венгриин Революционно хүдэлмэришэн-таряашанай правительствын Түрүүлэгшэ.

Германиин Демократическа Республикын түлөө

Вальтер УЛЬБРИХТ
Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Вилли ШТОФ
Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Польшын Арадай Республикын түлөө

Владислав ГОМУЛКА
Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь.

Юзеф ЦИРАНКЕВИЧ
Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Румыниин Социалис Республикын түлөө

Николае ЧАУШЕСКУ
Румыниин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Ион Георге МАУРЕР
Румыниин Социалис Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө

Л. И. БРЕЖНЕВ
Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь.

А. И. КОСЫГИН
Совет Социалис Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Чехословакиин Социалис Республикын түлөө

Людвиг СВОБОДА
Чехословакиин Социалис Республикын Президент.

Александр ДУБЧЕК
Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь.

Олдржих ЧЕРНИК
Чехословакиин Социалис Республикын Федеральна правительствын Түрүүлэгшэ.

Будапешт, 1969 оной мартын 17.

РЕСПУБЛИКЫН ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН ХҮСЭ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ АСУУДАЛ ЗУБШЭН ХЭЛСЭХЭ НЮТАГАЙ II-ДОХИ ЗУБ...

БУРЯАДАЙ АССР-эй ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН ХҮСЭНЭ... МҮНӨӨ ЯМАР БАЙҺАН БА 1971-1980 онуудта ТЭРЭ... СААШАДАА ХҮГЖЭХЭ АРГА БОЛОМЖО ТУХА...

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Хэнэйшье мэдэhээр, промышленностиие таатай зохидоор хүгжөөхын тулада түлишэ-энергетикын баазые булюу хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ шухала юм. Республикаяа энергеэр хангаха гол шухала үндэhэ hуури болгон, 1959 онhоо эхилжэ Холбоолжоной нүүрhэнэй ашаар 1200 мянган киловатт хүсэтэй Гусиноозерско ГРЭС барижа эхилхэ гээд, республикын энергетикые хүгжөөхэ зорилготой 1958 оной зүблөөн зүб шиидхэбэри абаhан байдаг.

Тиигэбэшье Гусиноозерско ГРЭС тушаа hаял бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд эхилэнхэй, гол барилгые хэхэ мүнгэ зөөри үгтөөдүй, барилгын бааза тушаа асуудалнууд шиидхэгдээдүй, ГРЭС-эй түлишын гол бааза болохо Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхайда хэгдэхэ хүдэлмэринүүд эхилэгдээдүй.

Инкуртахи вольфрамай, Орокиткандахи молибденэй уурхайнуудые ашаглаха тухай асуудалнуудые СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерство даншье hаа удаан нобшоор шиидхэнэ. Эдээнэй ашаар ашагта малтамалнуудые шанаржуулха предприятинууд баригдаха ёhотой гэжэ 1958 оной нютагуудтахи зүблөөнэй дурадхалнууд соо хараалагдаhан байгаа.

Республикын газар дээрэ инструментальна, мөөрнүүдые заhабарилгын, шудхалаагай-механическа заводуудые бариха, электро-радио хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг комбинат, элеэ хоолой промышленностьда хэрэгтэй элдэб зүйлнүүдые хададгалха томо түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг предприятинуудые, харгы барилгын машинануудай, сантехническэ хэрэгсэлнүүдэй заводуудые болон машина бүтээлгын бусад предприятинуудые бариха тушаа 1958 оной нютагуудтахи зүблөөнэй дурадхалнууд бэелүүлэгдэнгүй үлэшоо.

Мостовая—Баргажанай-Адаг гэжэ түмэр харгы бариха тухай асуудалые СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерство, СССР-эй Зам харилсаанай министерство шиидхээгүй байhаар. Энэ түмэр харгы хадаа Баргажан гол шадархи ой модо ашаглалгатай дашарамдуулан, мүн Байгал нуурай уhые модо шэрэхэ үедэ муухай болголгоhоо хамгаалгатай дашарамдуулан шухала удха шанартай юм.

Барилгын материалнуудай промышленностиие, мүн барилгын индустриие хүгжөөхэ асуудалые РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство, республикын барилгын материалнуудай промышленностиин управлени, Главвостоксибстрой тон муугаар шиидхэнэ.

Республикын промышленность дан зүбөөр тараан хубаарилагданхай бэшэ. Үйлэдбэриин hалбари хоорондын ба hалбари доторой холбоон ёhоор хүгжэнэгүй.

Республика доторхи үйлэдбэриин хубаарилые хаража үзэхэ болоо hаа, Улаан-Үдэ хотодо республикын промышленностиин хахадhаа ехэнхинь оршоно. Харин тиихэдэ промышленна баазагүй зарим городууд ба хүдэлмэришэнэй посёлогууд тон удаанаар хүгжэнэ.

Республикые индустриальна талаарнь хүгжөөхэ хэрэгтэ энэ табан жэлэй үедэшье үлүү ехэ хубилалта болохогүй гээд элидхэлшэ мэдээсэнэ. Хараалhан түсэбэй ёhоор промышленна продукциин ургалта 55 процентээр дээшэлхэ байна. Тиихэдэ тэрэ хубилалта гол түлэб мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудта болохо байна бшуу.

Гэхэтэй хамта Буряадай АССР-эй арадай ажахын саашанхи хүгжэлтые, газар дайдынь шэнжэлэгдэhэниие хаража үзэхэдэ, манай Эхэ орондо коммунизмын материальнотехническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгтэ манай республикын оруулха хубита нилээд ургаха ёhотой байгаа.

Промышленна барилгануудай хэмжээе улам үргэдхэжэ, Буряадай арадай ажахын ургалтые хурдадхаха талада тэрэнэй газар дайдадахи ехэшье, экономическа талаараа үрэ дүн ехэтэй байгаалиин баялигууд, илангаяа минеральна түүхэй эдлэл болон ой модон гол зүйлынь болохо үгэхэ байна. Шухаг металлнуудай, шулуу нүүрhэнэй болон руднабэшэ малтамалнуудай хэбтэшэ яhала шэнжэлэгдэhэн, тиимэhээ бүхэсоюзна, бүхэрайонно удха шанартай, экономическа талаараа ашаг ехэтэй, томо үйлэдбэри болгохо үндэhэ hуури манда бии. Ой модон тухай хэлэхэ болоо hаа, тэрэнэй минл 28 процентнь ашаглагдана. Хүдөө ажахын түүхэй эдлэлэй хэмжээн ехэшье, ургажашье байна. Тэрэнэй ехэнхи хубинь нютагтаа промышленна ёhоор үйлэдбэрилэгдэнэгүй.

Буряадай АССР-эй арадай ажахые, промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ талада Эрхүүгэй областиин үйлэдбэриин томо комплексын үндэhэ hуури дээрэ тогтохо, үнэ сэн багатай электроэнергидэ хамжаха ябадал баhа нэгэ шухала зүйлынь боложо үгэнэ. Энэ ушар байдал республикын баялигые ашаглаха талада туhатай нүлөө үзүүлхэ, хүршэ областьнуудай хоорондохи үйлэдбэриин холбооё үргэдхэхэ ба зүбөөр хэрэглэхэ ябадалда hайнаар нүлөөлхэ байна.

Промышленна үйлэдбэриие саашаданьхүгжөөхэ хэрэгтэ Буряадай транспортно-географическа талаараа таарамжатай зохид эрхэ байдал hайнаар нүлөөлхэ байна.

Ехээр барилга хэжэ байhан Эрхүүгэй областьтой, Красноярска хизаартай жэшээлбэл, тодорхойгоор түсэблэхэ талааршье Буряадта шэнэ предприятинуудые бариха арга боломжонь ехэ гэжэ сэгнэмээр.

Шэнжэлжэ үзэhэнэй ёhоор болоходо, 1971—1980 онуудай үедэ Буряад орондо экономическа талаараа ашаг ехэтэй али олон үйлэдбэри байгуулжа боломоор.

Промышленна ашаглалгада оруулагдахаар бэлдэгдэhэн үнгэтэ болон шухаг металлнуудай, мүн тэрэшэлэн руднабэшэ минеральна түүхэй эдүүдэй хэбтэшын хэмжээгээр болоходоо Буряадта хадын баялигые ашаглаха промышленность үргэдхэхэ арга боломжо угаа ехэ байна. Үнгэтэ болон шухаг металлнуудые абаха, шанаржуулха промышленность хадаа гол шухала hалбаринуудай нэгэн боложо, Буряадай АССР-ые түрүү зэргэдэ гаргаха арга олгоно.

Зүүн Сибирьтэ алюминиин промышленностиин бааза байгуулха хэрэгтэ Буряад орон горитой hуури эзэлхэ боломжотой. Тэрэнэй түлөө Буряад орон алюминиин рудагай хэбтэшые түбхын түрүүндэ Зүүн Саянай боксидые ашаглалгада оруулхада ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Хризотил-асбестын ехэ хэбтэшэтэй Молодежныи уурхайн hуури дээрэ шэнжэлэлгэ, ашаглалгын ехэ барилга хэхэ асуудал шиидхэлгээе хүлеэжэ байна. Энэ асуудалай шиидхэбэриие Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство юундэшьеб нобшоруулна.

Байгал-Амарай түмэр харгын барилга хадаа Молодёжныи болон Ирокинлинскэ алтанай хэбтэшэнүүдые ашаглалгада оруулха ябадалые түргэдхэхэ байгаа. Тиигэбэл 1973 ондо эндэ дунда зэргын хүсэтэй, алта абаха предприяти байгуулагдахаар hэн.

Технико-экономическа шэнжэлгын түрүүшын үрэ дүнгүүд Ошурковай апатитай хэбтэшын бааза дээрэ суперфосфат үйлэдбэрилгэ эмхидхэжэ боломоор гэжэ тодорхойлоо. Энэ хэбтэшэ харгыда дүтэ, нөөсэ дарасаньшье хэмгүй ехэ, шанаржуулхада бэлэн малтамал байна.

1966 ондо Улаан-Үдэhөө 80-яад модоной газарта кварцева элhэнэй хэбтэшэ Черемшанское гэжэ газарта олдоо hэн. Мүнөө геологическа шэнжэлэлгэ хэжэ байна. Энэ хэбтэшын гүнзэгынь 100-аад метр болохо гээд шэнжэлэгшэд хэлэнэ. Нөөсэншье мүн лэ айхабтар ехэ. Тэрэ элhые лабораторидо, промышленна үйлэдбэридэ шэнжэлээд үзэхэдэ, шанарынь hайн байжа, дээдэ зэргын шэл зүйлнүүдые, шудхалаагай хэб хэхэ ашагта баялиг байшоо. Энээниие ойрын сагта комплексно ёhоор ашаглаха шухала.

Сэлэнгын целлюлоз-картоной комбинадые ашаглалгада оруулаад байхада, Буряад ороной модоной промышленностьда ехэ хубилалта болохо юм. Прибайкалиин зүүн хойто зүгтэ шэнэ газар ашаглалгада оруулhанай ашаар модо бэлэдхэлэй хэмжээн ойрын жэлнүүдтэ нилээд ехэ болохо. Республикаhаа модые тэрэ зандань саашань абаашаха ябадал бага болохо, үлэгдэлнүүдынь сүм хэрэглэгдэхэ болоно. Гэбэшье ЦКК-гай барилга модо болбосоруулха хэрэгые гүйсэд шиидхэжэ шадахагүй. Ушар иимэhээ республикын модоной промышленностиин hалбариие саашадань нарижуулха, модо бэлэдхэлые ой модоор баян аймагууд уруу зөөлгэхэ асуудал үшөө шиидхэгдээгүй байhаар. Тиимэhээ модо бэлэдхэл ба модые промышленна ёhоор болбосоруулха хүдэлмэриин хоорондохи алгасаа усадхаха шухала.

Район хоорондын hалбаринуудай дунда продукциингаа хэмжээгээршье, мүн өөрынгөө үүргээршье машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын hалбаринууд горитой hуури эзэлхэ байна. Самолёт болон прибор бүтээлгэ, электродвигатель болон электротехническэ бусад хэрэгсэлнүүдэй үйлэдбэриие хүгжөөхэтэеэ хамта Буряадай АССР-тэ Бүхэсибириин удха шанартай томо предприятинуудые бодхоожо боломоор. Гусиноозерск городто резинотехническэ хэрэгсэлэй завод бариха гэhэн Союзай правительствын шиидхэбэриин абтанхайшье hаа, барилгань эхилээдүй байhаар. Мүн тэрэшэлэн Улаан-Үдэ городто химико-лабораториин амhартануудай ба приборнуудай завод баригдаха ёhотой. Республикын промышленностиин хубаарилые нарижуулха талада манай эндэ станок бүтээлгын предприяти барибал, ехэ удха шанартай байха hэн.

Нооhо болон арhа нютаг дээрээ элдүүрилхэ аргые дүүрэн хэрэглэжэ, хүнгэн промышленностиин хэдэ хэдэн продукци үйлэдбэрилхэ комплекс эмхидхэхэ аргаар Буряад орон яhала элбэг. Тиимэhээ ойрын жэлнүүдтэ республика соо трикотажна, арhагуталай промышленностиин предприятинуудые барибал, таарамжатай гэжэ hанагдана.

Бүд нэхэлгын промышленностиие хүгжөөхэ хэрэг гол шухала зорилгонуудай нэгэн. Улаан-Үдын нооhо угаадаг фабрикын продукциие хэрэглэхээр нооhо ээрэхэ фабрика бариhада, трикотаж гадар хубсаhа оёдог Улаан-Үдын, Эрхүүгэй фабрикануудые хэрэгтэй зүйлөөрнь хангажа шадаха байгаа.

Хүнгэн промышленностиин hалбаринуудые хүгжөөхын тулада нютагтаа бэлэдхэгдэдэг ангай арhые болбосоруулха предприяти барижа болохо байгаа hэн гэжэ hанамжалагдана.

Байгал далай дээрэ ойрын жэлнүүдтэ загаhа үсхэбэрилхэ гурбан заводуудай, мүн тэрэшэлэн ажахынуудта сөөрэмүүдэй баригдаха байhантай дашарамдан, саашадаа загаhа барилга нилээд ехэ болохо зэргэтэй болоно. Тиимэhээ Буряадай загаhанай промышленностиин удха шанар дээшэлхэ байна бшуу. Тиихэтэй хамта загаhа искусственна аргаар үсхэбэрилхэ, загаhанай ажахы эрхилхэ хэмжээ ябуулганууд загаhанай промышленностиие хүгжөөлгын гол зорилгонуудай нэгэниинь байhаар лэ байха. Загаhа үсхэбэрилхэ хэрэгые, тэрэнэй хүсэ шадалые саашань үргэдхэхэ шухала.

Ниихэлээрээ Буряад ороной индустриальна хүгжэлтын гол шэглэлынь хадаа мэргэжэл шудалалгаяа улам гүнзэгырүүлхэ, минеральна баялигуудые ашаглан абаха, модоной, мал ажалай түүхэй эдүүдые болбосоруулха машина бүтээлгын зарим hалбаринуудые, тэрэшэлэн химическэ промышленность хүгжөөхэ хэрэгhээ уламжалан республикын промышленность хүгжэхэ байна. Шэлэй промышленностиин, шифер болон цемент үйлэдбэрилхэ hалбаринууд хуушан удха шанараа заашье гээхэгүй болоно.

Бусад районуудта ябуулха продукци үйлэдбэрилдэг hалбаринуудтай зэргэ Буряад орондомнай нютагай удха шанартай үйлэдбэри үргэнөөр хүгжэхэ зэргэтэй. Нэн түрүүлэн нютагай түүхэй эдүүдээр хэгдэдэг арадай үргэн хэрэгсэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ нилээд үргэдхэхэ, хүдөө ажахын болон промышленностиин заhабарилгын бааза бэхижэхэ, нютагтахи барилгын материалнуудые гаргалга мүн лэ нилээд ехэ болохо, түлишэ-энергетическэ баланс улам нарижуулагдаха байна.

Республикын барилгын материальна үндэhэ hууриие ойрын жэлнүүдтэ бэхижүүлхэ асуудал гол зорилгонуудай нэгэн гээшэ. Ерэхэ жэлнүүдтэ барилгын индустриин томо томо баазануудые байгуулха капитальна барилгын хэмжээе мүнөө үеынхитэй жэшэбэл, хэды дахин дээшэлүүлхэ болонобди. Барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ хадаа хэрэглэмжэнээ хурдан түргэнөөр хүгжэхэ зэргэтэй.

Промышленностиин хүгжэлтые харуулhан эдэ холын хараата ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэдээ республикымнай индустри хурданаар урагшаа дабшаха, тиигэжэ Буряадай АССР-эй экономическа бүхы хүгжэлтэнь хурдадхагдаха байна гэжэ нүхэр Модогоев тэмдэглэбэ.

Хүдөө ажахы хадаа Буряадай АССР-эй ниитын үйлэдбэриин шухала hалбари мүн гээд элидхэлшэ саашань үргэлжэлүүлбэ. Мүнөө арадай ажахыда хүдэлжэ байhан хүнүүдэй 22 процентнь энэ hалбарида хабаадана.

Совет засагай жэлнүүдтэ парти, правительствын айхабтар ехэ туhа хүргэhэнэй, хүдөөгэй ажалшадай шэн зоригтойгоор хүдэлhэнэй ашаар энэ hалбари эрид хүгжэжэ, ашаг үрэ ехэтэй болоо. hүүлшын 10 жэлэй туршада ороohо таряан 2 дахин ехээр абтадаг болоо, мяхан—55 процент, hүн—33 процент, нооhон—28 процент, үндэгэн 73 процентээр дээшэлээ. 1967 ондо абтаhан хүдөө ажахын бүхы продукциие 1965 оной сэнгээр абажа үзэхэдэ, 245 миллион түхэригэй болоhон байна.

Колхоз болон совхозууднай мүнөө үе сагай хүдөө ажахын техникээр зэбсэгжэнхэй. Гүрэнэй энергосистемэ хэрэглэhэнэй ашаар хүдөө ажахын үйлэдбэриие электрын эшэ хүсөөр хангаха хэрэг бэелүүлэгдэжэ дүүрээ тооной. Тиигэжэ хүдөө ажахымнай хүсэн түгэс материальнотехническэ hууритай болоод байна.

Бүхы орон дотортол адли манай республикада хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ талаар түйлагдаhан амжалтанууд ямар нэгэн саг зуурын үзэгдэл бэшэ гэжэ мүнөө хүн бүхэндэ эли болонхой. Эдэ амжалтанууд партиин XXIII съездын болон хүдөө ажахын асуудалнуудаар болоhон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые оролдосотойгоор бэелүүлhэнэй, тэндэ хараалагдаhан экономическа хэмжээнүүдэй бата бэхи үндэhэ hуури дээрэ түйлагдана.

Зүгөөр КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1968 он) Пленумэй тодорхойлhон ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар бидэнэй урда айхабтар ехэ хүдэлмэри байна. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ асуудалда мүнөө манай анхарал хандуулагданхай.

Областьнууд хоорондын ажалай хубаарилгын ёhоор, манай республика мяха, нооhо үгэхэ уялгатай. Энэнэй ёhоор манай хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтэ тодорхойлогдоhон байна. 1975 ондо 100 мянган тонно мяхан абтаха гэхэ гү, али 30 процентээр дээшэлхэ, тэрэ тоодо хониной мяхан 30 мянган тоннодо хүргэгдөө гэхэ гү, али 2 дахин тооной ехэ болохо. Нооhон 7 мянган тоннодо хүргэгдэжэ, 1968 онойхиhоо 59 процент нэмэхэ юм. Мүн шубуунай мяхан, үндэгэн, hүн нилээд ехээр абтадаг болохо. Урдынхидаал адли ороohо таряа, хартаабха, илангаяа овощ ехээр абадаг болохо хэрэгтэ анхарал хандуулагдаха байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэйгээр эрхилхэ хүдэлмэри республика доторнай захалаад байна. Саашадаа хонин ажалаа түргэнөөр хүгжөөхэ, мяха ехээр абадаг болохо, мүн hү, овощ, хартаабха болон үндэгэ хото городуудта, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта, дүтын ажахынуудта онсо ехээр абадаг болохо хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байна.

Хүдөө ажахыгаа түсэбөөр хараалhанай зэргэ хурданаар хүгжөөхэдөө гансахан үйлэдбэреэ тусхай шэглэлтэй болгохоhоо гадна, бусад олон хойшолуулашагүй асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй болоно.

Эдэ асуудалнуудай эгээн шухалань юуб гэхэдэ, ниитынгээ мал хүсэд hайн тэжээлээр хангаха хэрэгтэй.

Энэ зорилгоор саашадаашье ороohо таряа ехээр абадаг болохо асуудалда маанадай гол анхарал хандуулагдаха байна. Тиигэжэ арад зоноо талхаар, ниитынгээ адууhа малые таряа талханай зүйлөөр хангаха болонобди. Энэ талаар гол хүсээ ороohо таряанай ургасые ойрын жэлнүүдтэ гектарай 14—15 центнертэ хүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэбди.

Тиигэбэшье бии байгаа таряаламнай, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые хэды ехэ болгоошье hаа, ороohо таряа, малда хэрэгтэй тэжээл хүсэд хүрэхөөр үгэжэ шадахагүй байна. Тоолоод үзэхэдэ, хахалагдадаг газараа адагынь 1100—1200 мянган гектарта хүргэхэ хэрэгтэй байна. Тиимэhээ хойшодоо 100—150 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, тэндээ гол түлэб тэжээлэй ургамалнуудые тариха ушартай бологдоно.

Буряад оромнай сабшалан, бэлшэрээр баян гээшэ. Тиигэбэшье тэрэнээ мүнөө үедэ хүсэдөөр ашаглажа шаданагүйбди. Хэрбээ сабшалангаа hайнаар уhалаад, үтэгжүүлээд байгаа hаа, гектарай 40—50, мүн дээшэшье центнер үбhэн абтаха. Колхоз, совхозууднай жэл бүри сабшалан дээрээ 550 мянган тонно наг шэбхэ гаргана. Зүгөөр олохон ажахынууднай мүнөөшье наг шэбхээр дуталдажа захалаа.

Үйлэдбэри дээрэ туршалга хээд үзэхэдэ, мүн науучна шэнжэлгэ хэхэдэшье, минеральна үтэгжүүлгэ сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлнэ, наг шэбхэhээшье үрэ ехэтэй гэжэ тодорхойлогдоhон. Тиимэhээ бидэнэр сабшалан дээрээ хими хэрэглэхэ, наг шэбхэтэй холижо байжа минеральна үтэгжүүлгэ үргэнөөр гаргадаг болохо зорилго урдаа табинабди. Зүгөөр колхоз, совхозууднай минеральна үтэгжүүлгээр ехэ дуталдана. Республика доторнай 104 мянган гектар уhалагдадаг сабшалан бии. Гансахан энээниие үтэгжүүлхын тула ойрын жэлнүүдтэ 30—35 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ жэлдээ хэрэгтэй болохо байна. Теэд мүнөө дээрээ бүхы таряалан, сабшалан дээрэ хэрэглэхын тула жэлдэ 30—40 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ абтана гээшэ.

Энээн дээрэhээ хараад үзэхэдэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абадаг болохо асуудал тон шухала. Манай республика дотор ошурковска апатит хэрэглэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ арга бии.

Энэ ушарта республикамнай ойрын жэлнүүдтэ 2—2,5 дахин ехэ гэхэ гү, али 500—600 мянган тонно хүрэтэр үбhэ хуряажа абаха аргатай болохо. Энэмнай адууhа малай тоо олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар шиидхэхы удха шанартай байха юм.

СОПС-ой шэнжэлhэнэй ёhоор, республикын гол мүрэнэй уhа хэрэглэжэ, 300 мянган гектар хүрэтэр таряалан, сабшалан ундалуулха арга бии. Ерэхэ табан жэлэй hүүл хүрэтэр бидэнэр уhалууриингаа системэнүүдые шэнэдхэн заhабарилжа, газараа ехээр уhалдаг болохо, мүн оньhон аргаар уhа гаргаха... сэээ ехээр табиха бол...

Манай республика... хы РСФСР болон Зүүн С... зондо орбол, үдхэн hү... рог нилээд багаар хэ... малай тоhо нилээд ех... Улаан-Үдэ хотымнай... ган хүн болоно гэхэ... республикын арад зон... hээ олон. Нийслэл хот... hүөөр, сагаан эдеэгэ... ла 120 километр хүр... тэрэниие зөөхэ баа... Олонхи ажахынууд... тоhоо айхабтар холо...

Тиимэhээ мүнөө ... hаалиин томо ажа... болгохо тушаа хэмжэ...

Республикымнай хү... илангаяа адууhа мал... гуудта, хүдэлхэ хүн... Энэ ушарhаа респу... хоз, совхозууд Росс... областьнуудhаа айлнуу... асарна. Саашадаашье ... олошорхо юм. Теэд ... ажахые хүдэлмэриин ... асуудалые шиидхэжэ ... хагүй байна. Тиимэhээ ... ажал ехэтэй хүдэлм... мал ажалые үргэлж... руулха шухала. Мал ... хүдэлмэриие үргэлж... руулха талаар парти, ... мнай эрид хэмжээнүүд... байна гэжэ бидэнэр ... гөөр конструкторнууд ... дог болон бусад эм... ороной алишье нютаг... нэ машинануудые ... ушартай гэжэ бидэнэр ... нэ машинанууд болон ... типовой проектнууд ... нягта холбоотой байха...

Манай республика... гаалиин, сагай уларил... янза шэнжэтэй, өөры... ха юм. Тиимэhээ Б... зар таряалан, мал ... рэгые эрдэм наукын ... хэхын тула эрдэмтэд... лектив хэрэгтэй ... Буряадай гүрэнэй хүд... шалгын станциин ... ВАСХНИЛ-ай филиал ... шэнжэлгын хүдөө ... эмхидхэхэ хэрэгтэй ...

Манай эндэхи нютаг... сагай уларилай талаар ... илгаатай байгаашье hа... лангай, мал ажалай ... элбэг ехээр абаха ай... боломжотой гэжэ ... Эдэ арга боломжо... ашаглахын тула Буряад... оронойнгоо зүүн зүгт... hо үйлэдбэрилхэ томо ... тиигэжэ гансахан ... арад зониие эдэ прод... сэд хангаха бэшэ, мүн ... нуудта үгэлсэхэ, респу... таабхаар, овощ болон ... хангаха арга бии.

Арадай ажахые хүг... хала зорилгонуудые ... шиидхэхэ, үйлэдбэр... саашадань эрид хүгж... арад зониие материал... турно-ажаhуудалай ... зоной ажаhуудалда ... зүйлөөр хангаха асуу... хэ гээшэ ехэ удха ...

Буряад ороной арад... мидаралда хэрэгтэй ... хэмжээн Россиин ... жээнhээ, мүн хүршэ ... хиhаа доогуур байна, ... питальна барилга тү... лай ёhоор, үйлэдбэри... рилганууд бүхы бари... тэй тааруулан үгтадаг ... дотор абажа үзэхэ ... нэй нэгэ хуби ... энэнь Буряадай АССР-... онуудта капитальна ... гагдаhан мүнгэ зөө... центнь болоhон байна... үйлэдбэридэ хабаагүй ... бүтээхэ талаар респу... дэжэ ябана.

Илангаяа хүдөөгэй ... нэн түрүүн колхоз... зуудай хүдэлмэрид... далай талаар ханга... гээгдэнэ. Ушар иимэ... байра, культурно-а... рилгануудые олоор ... дые бүхы Сибириин ... социально-культурна ... зорилгые ойрын жэл... шиидхэхэ эрилтэ та...

Үгынгөө түгэсхэл... гоев зүблөөндэ хаба... түрүүн эрдэмтэдые ... наар энэ суглаан... уряалба. Тиигэжэ ... саашадань хүгжөө... СССР-эй болон Феде... да, министерство... Наукануудай акад... отделенидэ, Зүүн Си... гын комиссида хүр... раата түсэб хүсэд ... хада туhа хүргэхэ ... жаггүй.

...ОЦИАЛИЗМДА ДАМЖАН ОРОХО ПРОГРАММА

ПАРТИИН VIII СЪЕЗДЫН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

...орондо социалис общест-...-программые баталан ...съездhээ хойшо ...рігэрбэ. 50 жэл түү-...абажа үзэхэ болоо hаа. ...болоно. зүгөөр эдэ ...гэрээ гайхамшагтайб ...циальна дэбжэлтын та-...тэн ехэ алхам хээ! ...социализмын хүсэдөөр. ...ушар ленинскэ пар-...рэр совет арадай хэ-...ионно-шэнэд х э л г ы н ...дай гол дүн болоно.

...тиихэ үедэ, 1919 ондо. ...үндэhэ hуури hаяхан ...эхилhэн байгаа. Про-...революциин илаhан ту-...эн шэрүүн шанга ту-...үедэ ниитын шэнэ ...хамгаалдаг байгаа. ...угаа бэрхэтэй хэсүү ...байгаа гээшэ. Һаяхан ...дүршэл багатай ба ...зэбсэглэгдэhэн Улаан ...шэнэ техникээр зэб-... сагаантанай ба ха-...рвентнүүдэй бэлэдхэл ...эргүүдтэй эсэргүүсэн ...хэдэг байба. мян-...утатай зургаан фронт ...Тиихэдэ Соведүүдэй ...гансахан лэ социалис ...юм.

* *

...VIII съезд 1919 оной ...сугларaa hэн. Тэрэ ...дын революцида харша ...империалис интервент-...холбоо хүсэдөөр байгуу-...революциин дайсад ...засагые дараха зорил-...хэмнай ойртоо гэжэ ...юм. Соведүүдэй ...публика хүреэлэгдэhэн ...болоод байгаа hэн. ...соо съездын нээгдэхэдэ. ...эхилэлгын үгэ хэлэ-...

...тосоон, партиин шэнэ ...тухай, хүдөө тосхо-нуудта хэгдэхэ хүдэлмэри тухай, сэрэгэй байдал ба партиин сэрэгэй политика тухай, мүн бусад зарим асуудалнууд партиин съездын зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаhан байгаа бшуу. Партиие байгуулагша ба тэрэнэй вождь В. И. Ленинэй хэhэн элидхэлнүүдтэ, хэлэhэн үгэнүүдтэ съезд гол анхаралаа хандуулаа. Ильич съезд дээрэ найма дахин үгэ хэлээ. Владимир Ильич үгэнүүдые хэлэхэдээ, революциин туйлалтануудые хамгаалха талаар совет арадай хэhэн тэмсэлэй дүнгүүдые гаргаа, оронойнгоо дотоодын ба гадаадын байдал тухай тогтоо, социализм тээшэ ороной хүгжэн дабшаха замуудые хараалаа.

Партиин шэнэ, хоёрдохи программые съездын зүбшэн хэлсэжэ, баталан абалга түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай байгаа. 1903 ондо РСДРП-гэй II съезд дээрэ баталан абтаhан түрүүшын программа бэелүүлэгдэhэн—пролетариадай диктатура дайшалан абтаhан байгаа бшуу. Урагшаа дабшаха программаар—социалис общество байгуулха программаар партиие, ажалшадые зэбсэглэхэ зорилго табигдаhан байгаа.

Программна асуудалнууд угаа шухала удха шанартай гэжэ манай парти тоолодог байhан юм. Партиин программые хубилгаха шухала байhан тухай асуудал VII (Апрелиин) конференци дээрэ. VI ба VII съезднүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа гэжэ мэдээжэ. VII съезд Ленин түрүүтэй программна комиссиие hунгаад, РКП(б)-гэй программын проект бэлэдхэхэ даалгабари тэрээндэ үгөө.

Граждан дайнай боложо байгаашье hаань, орондо аюулай тохёолдоод ба оборонын асуудалнуудта эгээн ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй болоод байгаашье hаань, большевигүүдэй парти урагшаа холо харадаг байгаа. Парти хадаа илалта туйлаха байhандаа этигэдэг дээрэhээ өөрынгөө шэнэ программые хараалан зохёожо орохон байгаа бшуу. («КПСС-эй түүхэ, 3-дахи том, 2 ном. 238-дахи нюур).

1917 оной Октябрьда ород пролетариадай илахада дэлхэйн социалис революцинуудай болохо саг эхилээ. Манай революци дэлхэйн социалис революцинуудай хубинь болоно гэhэн hанал бодол В. И. Ленинэй хүтэлбэреэр зохёогдоhон программын проект соо тусгаар хүсэтэйгөөр онсолон тэмдэглэгдэhэн байха юм. Проектые зохёоходоо шэнэ программын ябуулга хэхэ хүтэлбэри болохо, социализм байгуулгын түрүүшын алхамуудай бодото дүй дүршэлые харуулhан, али бүхы гоё гоё үгэнүүдhээ сүлөө байха тухай Ленин оролдоо. Россин арадуудай ойрын ерээдүй программа соо научна ёhоор үндэhэлэн баримталагдахаhаа гадна, гол түлэб большевизмын дүй дүршэлые, манай революциин дүй дүршэлые лаб дабтажа, социализмда орохо байhан бусад арадуудай ерээдүйе мүн лэ үндэhэлэн баримталаа.

Экономическа талаар программа иимэ зорилго табяа: буржуазин зөөри хогшол хуряажа абалгые түгэсхэхэ, нэгэн ниитэ социалис түсэбтэ үндэhэлдэг ороной ажахые эмхидхэхэ, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй али бүхы талын дэбжэлтэ эмхидхэхэ, социализм байгуулгада профсоюзуудые хабаадуулха, ажалай социалис журам хүмүүжүүлхэ. Арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэхын тулада Совет засагай хиналта тогтоогоод, буржуазна мэргэжэлтэдые хэрэглэхэ гээшэ мүн лэ шухала болоhон байгаа.

Пролетариадай диктатурын үедэ социалис байгуулалтада жэжэ үйлэдбэрилэгшэдые хабаадуулха арга боломжо бии гэhэн революционно наукын шухалын шухала заабаринуудай нэгые шэнэ программа лаблаа, социалис томо газар тарялан эмхидхэхэ бодото хэмжээнүүдые хараалаа.

Съезд дээрэ программын проектын зүбшэн хэлсэгдэхэ үедэ, илангаяа тэрэнэй теоретическэ ба практическа хубинуудаар Бухаринтай үгэ буляалдахадаа, манай орондо социализмын хүгжэлтын хараа замые В. И. Ленин элирхэйлэн харуулаа.

Социалис ажахын үгы байхада пролетарска революци боложо, тэрэнэй үндэhэ hуурииe революци өөрөө табидаг. Зүгөөр городто капиталис этэгээдүүд, хүдөөдэ хэдэн олон мянган нюдарган баяшуулай ажахынууд үлэдэг байна бшуу. Энэ ушарые хэрэгсээгээгүй hаа, пролетариадай ангиин хурса тэмсэлые балартуулагдаха болоно. Жэжэ товарна үйлэдбэридэ марксис ёhоной сэгнэлтэ үгэхэhөө арсаха гээшэ хэдэн олон миллион жэжэ үйлэдбэрилэгшэдтэ, олониитэ ажалша тарялашадта бодолтойгоор, научна ёhоор хандаха хараа шугамhаань партиие хаhаха гэжэ Ленин тоолодог байгаа. Эдэнэртэй зүб харилсаа тогтоогоод, социализм байгуулха хэрэгтэй, байгуулагдажа шадахашье байна бшуу. Шэнэ, социалис ажахы байгуулха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, социалис промышленность байгуулхаhаа гадна, социалис хүдөө ажахые байгуулха хэрэгтэй.

Программа соо империализм тушаа шэнжэлэл хээд, хизаарлаха hэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн, В. И. Ленинэй хэhэн тэмсэл тарялашад тушаа стратегическэ зүб хараа шугам тодорхойлхын түлөө тэмсэл байгаа. Энэ тэмсэлhээ социализмын хуби заяан дулдыдаха байгаа бшуу.

Теоретическэ арсалдаан гарана гэжэ hанагдахаар байгаа. Зүгөөр энэ арсалдаан угаа шухала политическэ удха шанартай байгаа бшуу. Программын аграрна пунктые Ленинэй өөрөө найруулан бэшэhэн, хүдөөдэ хэгдэхэ хүдэлмэри тухай асуудалаар съезд дээрэ элидхэлшэ байhан ябадал тушаан болоhон ушар бэшэ юм.

Дунда шадалтай тарялашадта хандалга тухай ниитын ажабайдалай эгээн лэ орёо, тон шухала асуудалнуудай нэгэн байhан юм. Тарялашадай асуудалаар ленинскэ стратегическэ уряае—дунда шадалтай тарялашад тушаа партиин ба Совет засагай шэнэ политикые — дунда шадалтай тарялашадтай хүдэлмэришэн ангиин бата холбоо байгуулха политикые партиин съезд баталан абаhан байгаа.

Тарялашадай ажахынуудта экономическа туhаламжа үзүүлхын, ажалша-тарялашадай байдал хүнгэдхэхын, шэнэ байгуулалтада тэдэнэй этигэдэг болохын тулада парти бүхы аргатай хэмжээнүүдые абадаг байгаа. Ажалша тарялашадай социализмда дамжан оролгые үйлэдбэриин кооперацинуудта тэдэниие оруулалгатай Ленин холбодог байhан юм. Материально-техническэ зохихо үндэhэ hуури байгуулгые хүдөө ажахые кооперацилха шухала эрхэ нүхэсэл гэжэ Ленин тоолодог байhан юм.

Программын проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ национальна асуудалаар горитойхон тэмсэл болоо. Бухарин ба Пятаков хадаа империализмын эрхэ байдалда национально-сүлөөрэлгын дайн байлдаа хэхын аргагүй гэжэ тоолодог. нацинуудай өөрыгөө тодорхойлхо эрхые парти хамгаалха ёhогүй гэжэ хэлэдэг hэн. Ажалшадые интернациональна нягтаар жагсааха эрхэ байдал болоhон нацинуудай өөрыгөө тодорхойлолгые хамгаалhан Ленинэй хараа бодолые съезд шууд сэхээр дэмжээ.

Һайса зүбшэн хэлсэhэнэйнгээ hүүлээр, съезд шэнэ программые нэгэн дуугаар баталан абаа. Энэ хадаа манай орондо социализм байгуулгада угаа ехэ теоретическэ ба практическа удха шанартай документ байhан юм.

Сэрэгэй асуудалай талаар партиин VIII съездын баталан абаhан шиидхэбри социализмын хуби заяанда ехэ удха шанартай байгаа. «Сэрэгэй оппозициин» хараа бодол съездын хаамал заседани дээрэ Ленинэй хэлэhэн үгэ соо хурсаар шүүмжэлэгдэhэн байгаа. Арми дотор партийна хүтэлбэриин үүргые хэрэгсээдэггүй Троцкын эндүүтэй хараа бодол съезд дээрэ мүн лэ шүүмжэлэгдээ. Улаан Армиие бэхижүүлхэ талаар бодото хэмжээнүүдые съезд хараалаа, арми дотор партийно-политическэ хүдэлмэри hайжаруулгада анхарал хандуулагдаа.

Партийна ба советскэ байгуулалта тухай. Соведүүдэй хүдэлмэридэ партиин хүтэлбэрилхы үүргэ тухай асуудал съезд зүбшэн хэлсээ. эмхидхэлэй байгуулалтын талаар ЦК-гай политическэ, бодото ажал ябуулгые hайшаагаа. Партиин социальна составые hайжаруулха, шэнээр бүридхэл хэхэ тухай шиидхэбри съезд баталан абаа.

* *

Угаа ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, троцкистнуудые баруунай ба «зүүнэй» оппортунистнуудые, национал-хэлбэрэгшэдые, ленинизмын бусад дайсадые hамна зада сохижо, ленинскэ программые бодото хэрэг дээрэ шууд сэхээр бэелүүлээ. Эдэ бүгэдэ хадаа партиин XIII съездын баталан абаhан ленинскэ Программын илан мандалга, социализмын толотомо илалта боложо үгэнэ.

Манай орондо социализмын илахада XIII съездын баталан абаhан партиин программын практическа ба политическэ удха шанарай хуушараашье hаа, өөрынгөө теоретическэ удха шанарые гээгээгүй. Энэ программа зохёолгын ленинскэ дүй дүршэлые, программын зарим шухалын шухала заабаринуудые манай парти өөрынгөө шэнэ. гурбадахи Программын XXII съезд дээрэ баталан абтахада хараадаа абаhан байна. Дэлхэйн хүгжэлтэдэ урдын программа соохи шэнгеэр шэнэ Программа соо гүнзэгы шэнжэлэл хэгдэнхэй.

Программын гол удхань гэхэдэ, партиин зорилгонууд тодорхойлогдонхой. Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха, социалис ниитын харилсаае коммунис харилсаан болгохо, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ зорилгонууд шэнэ программа соо найруулан хэлэгдэнхэй.

КПСС-эй XXIII съезд КПСС-эй Программын хэдэн шухалын шухала заабаринуудые өөрынгөө шиидхэбэринүүд соо саашадань хүгжөөгөө, улам тодорхой болгоо, тэрэниие бэелүүлхэ замые хараалаа. Мүнөөнэй түсэбтэ табан жэл амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ гэжэ үнгэрhэн гурбан жэл үнэмшэстэйгөөр харуулжа үгэнэ. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ ороной ажалшадай үйлэдбэриин-политическэ ехэ дэбжэлтэ болоно. Тэдэнэр түсэбтэ табан жэлые болзорhоонь урид дүүргэхэ уялга абаhан байна.

В. И. Ленинэй сэхэ хүтэлбэри доро болоhон партиин VIII съезд социализм байгуулха Программа баталан абаhан, капитализмhаа социализмда ороной дамжан орохо зорилгонуудые тодорхойлhон съезд боложо, түүхэдэ ороhон байха юм. Энэ хадаа тэрэнэй мартагдашагүй түүхэтэ удха шанарынь болоно.

Л. КЛЮЧНИК.

...ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАДАГ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ...ИТИЧЕСКЭ КОНСУЛЬТАТИВНА КОМИТЕДЭЙ ЗҮБЛӨӨНЭЙ

КОММЮНИКЕ

...барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhа-...тухай Варшавска договорто хабаададаг гүрэ-...литическэ консультативна комитедэй зүблөөн ...мартын 17-до Будапештдэ болоо.

...иимэ хүнүүд хабаадаа:

...ин Арадай Республикаhаа—Болгариин Ком-...партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй ...үүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков, ...толгойлогшо; Министрнүүдэй Соведэй Тү-...нэгэдэхи орлогшо Живко Живков; Гадаа-...үүдэй министр Иван Башев; арадай оборонын ...нэгэдэхи орлогшо Атанас Семерджиев; НРБ-...тэ байдаг элшэн сайд Васил Богданов;

...ин Арадай Республикаhаа—Венгриин Социа-...хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секре-...Кадар, делегациие толгойлогшо; Венгриин ...шэн-тарялашадай революционно правительст-...үүлэгшэ Ене Фок; ВСРП-гэй ЦК-гай Политбю-...гэшүүн, ЦК-гай секретарь Золтан Комочин; обо-...министр генерал-полковник Лайош Цинеге; га-...хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо Фри-...

...ин Демократическа Республикаhаа—Герма-...социалис Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи ..., ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Валь-...брихт, делегациие толгойлогшо; ГДР-эй Ми-...нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вилли Штоф; СЕПГ-...ай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Эрих ...; СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ ..., ЦК-гай секретарь Герман Аксен; гадаадын ...ай министр Отто Винцер; национальна оборо-...министрэй орлогшо генерал-полковник Гейнц Кес-...

...ин Арадай Республикаhаа—Польшын Хүдэл-...ай Нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секре-...слав Гомулка, делегациие толгойлогшо; ПНР-...нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циран-...; ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-...тарь Зенон Клишко; гадаадын хэрэгүүдэй ...Стефан Ендриховский; национальна оборонын ...хуягта сэрэгүүдэй генерал Войцех Ярузель-...гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Адам ...; национальна оборонын министрэй орлог-...штабай начальник генерал-майор Болеслав Хоха;

...Социалис Республикаhаа—Румыниин Ком-...партиин ЦК-гай генеральна секретарь СРР-эй ...Соведэй Түрүүлэгшэ Николае Чаушеску, деле-...толгойлогшо; СРР-эй Министрнүүдэй Соведэй ...Ион Георге Маурер; гадаадын хэрэгүүдэй ...Корнелиу Мэнеску; зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ми-...генерал-полковник Ион Ионицэ;

...Социалис Республикануудай Союзhаа—Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, делегациие толгойлогшо; СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин; КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев; гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко; оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко; КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша К. В. Русаков;

Чехословакиин Социалис Республикаhаа—Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Александр Дубчек, делегациие толгойлогшо; ЧССР-эй президент Людвик Свобода; ЧССР-эй федеральна правительствын түрүүлэгшэ Олдржих Черник; гадаадын хэрэгүүдэй министр Ян Марко; Национальна оборонын министр генерал-полковник Мартин Дзур.

Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша Советскэ Союзай маршал И. И. Якубовский зүблөөнэй хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадалсаhан байна.

Ооhэдынгөө правительствануудай hайшаалаар оборонын министрүүдэй хараалhан хэмжээ ябуулганууд тухай Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагшын элидхэлые Политическэ консультативна комитет шагнаа. Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй оборонын министрнүүдэй комитет тухай дүримые, нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүд ба нэгэдэмэл командовани тухай шэнэ дүримые, Варшавска договорой организациин хамгааласлгын захиргаанай байгууламжые болон органуудые саашадань нарижуулан hайжаруулха зорилготой бусад документнүүдые зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүд hайнаар хаража үзөөд, нэгэн дуугаар баталан абаа.

Абтаhан шиидхэбэринүүдые тогтоогдоhон гуримай ёhоор бэелүүлхыень нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагшада даалгагдаа.

Социализмын хэрэгтэ, Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэгтэ ашатай туhатайгаар Варшавска договорто хабаададаг социалис оронуудай өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бүри ехээр бэхижүүлгэдэ hайшаан абтаhан хэмжээ ябуулганууд туhалха гэжэ батаар найдажа байhанаа зүблөөндэ хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлээ.

Шахардуу шанга байдал hуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой хүсэлэл оролдолго саашадань гаргахатала хамта, Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбоной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ тушаа бүхы Европын оронуудта хандалгые Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүд нэгэн дуугаар баталан абаа.

Аха дүүгэй хани барисаанай, нүхэрэй ёhоной харилсаанай оршон байдалда Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн үнгэрөө.

ШЭНЭ ҺОНИН

МҮНХЭ НАРАН

Алмаз малтан абадаг «Мир» гэжэ уурхайн аранганууд хоёр метр ута, гурбан янзын лампанууд табигданхай. Тус бүридөө 20 мянган ватт хүсэтэй. Ксенон гэдэг газаар дүүргэгдэhэн иимэ лампанууд ехэ элшэ гэрэл, дулаа үгэдэг юм. Эдэнэй 600—700 градус хүрэтэр халадаг туладань, саhан гү, али хура бороогой дуhалнууд тэрэ доро агаар боложо, хөөрэлдэдэг.

Холын хойто зүгтэхи 5 мянгаhаа дээшэ хүн зонтой Айхал хото иимэ нэгэ лампаар гэрэлтүүлэгдэдэг болоо. Энэнь бүхы тосхониие хододоо гэрэлтүүлжэ байдаг.

(ТАСС).

Басагад механизаторнуудай отряд

Агын буряад округой Могойтын аймагтахи Агын совхозой улаан булан үдэшэ бүри орой болотор яларжа байдаг. Эндэхи 22 басагад —hаалишад, хонишод, конторын хүдэлмэрилэгшэд—мэргэжэл шудалжа байнхай. Эдэ басагад удахагүй тракторнуудые поли дээгүүр жолоодохо, намартаа — тэдэнэй заримашуул комбайнуудаар ургаса хуряаха юм.

Эхэнэрнүүд, басагадhаа механизаторнуудые бэлдэжэ эхилhэн ажахынууд Забайкалида олон. Кыринскэ районд—70 басаган, Ононой районд —50 басаган дүрбэ hарын курса гаража байна. Хүдөөгэй профтехучилищинуудта 130 гаран басагад hурана.

Колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ энэ хабартаа мянга шахуу эхэнэр механизатор хүсэтэ машинануудые хүтэлхэнь.

(ТАСС).

Машина эбдэрбэ. Тэрэнэй ямар деталиин хүдэлхээ болиhые хэн мэдэхэб? Хүнхинэхээ ...

Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ

МУУДАҺАН ХАРГЫ...

Байгалай баруун эрьеын Хүлтүүг станциhаа эхилжэ, Түнхэн ороhон автомашинын дардам асфальт харгы бии. Энэ харгы Эрхүү мүрэнэй эрье зубшан, hууриин тосхонуудые холбоhоор бүри саашалжа, хэдэн олон шэлэ дабаануудые гаталhаар гүрэнэй хилэ дээгүүр ходоржо, Монгол орон руу орошоно.

СССР, Монгол оронуудай хоорондын харилсаа, бата холбооной hудал болоhон энэ харгы замай хэды ехэ удха шанартай байhаниинь мэдээжэ. Хилэ хүрэтэр 217 километр утатай харгые саг үргэлжэ хаража, муудаhан газарнуудыень заhажа, хүүргэнүүдыень hэльбэжэ, шэнэлжэ байхаар ДЭУ-84 табигданхай.

Мүнөө жэл эндэхи харгы хэзээ хэзээнэйхиhээ ехээр муудаhан, хонхор хобоо, яама янхасагууд бүри олошорhон, хүүргэнүүдынь хуушаржа, заhабарида орохо болоhон байха юм.

Үнгэрhэн зунhаа эхилжэ, тус харгыгаар ябаха машинануудай гансата олошорhон ушар замай муудалгада ехээр нүлөөлhэниинь арсашагүй. Малнуудые олоор ашаhан хүндэ машинанууда бүхэли зундаа үдэр hүнигүй нэергэжэ байхада, асфальт харгы тэсэнгүй хахаржа, hандаржа, ехээр муудажа байдаг.

1935 ондо татагдаhан энэ харгы 1955—1962 онуудта нэгэ дахин капитальна заhабарилгада ороhон юм. Харин харгы ашаглаха гуримай ёhоор, 10—12 жэлэй hүүлээр заатагүй заhабарида орохо байгаа.

Илангаяа урда урдаhаань уулзаhан машинануудай зэргэшэн үнгэрхын аргагүй болотороо үй-тарhан ... километрнүүдтэ тон ехэ ...

болоо.

— «Энэ хабшалнуудые үргэн болгохо, харгын муудаhан бэшэшье газарнуудые заhабарилха талаар ямар хэмжээнүүд абтахаар хараалагданаб»,— гэhэн асуудалаар ДЭУ-84 хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Александровта хандаhан байнабди.

— Хэгдэхэ хүдэлмэриин хэмжээгээр хэды мүнгэн хэрэгтэйб гэжэ тааруулан табигдаhан сметэнүүдые нэгэтэ бэшэ эльгээжэ, манай хэhэн гуйлтада «Красноярск—Иркутск» харгы-замай управлени ямаршье туhаламжа үзүүлнэгүй. 2 жэлэй туршада миил 3—5 километрэй зайда дунда зэргын заhабари хэжэ, асфальтаар хушахаhаа бэшэ, ондоо юушье хэхэ аргагүйбди. Шэнээр заhабарилагдаха болоhон 17-дохи, 27-дохи, 192-дохи, 200-дахи хүүргэнүүд hалажа, hандаржа байнхай. Баригдажа дүүрэhэн Ехэ, Бага Зангинсаануудай түмэр хүүргэнүүд ашаглалгада үгтэнгүй байhаар хоёр жэл болохонь,— гэжэ Алекснадров хэлэбэ.

Үндэр хадануудай ташалан дээгүүр гараhан асфальт харгын муудаhые, зарим газарнуудта үйтарhые, уулын голнууд дээрэхи хуушарhан олон хүүргэнүүдэй hандарhаниие хараадаа абажа, эхинhээ адагтань тулажа ерэтэр толгойн үhэнэй үрзымэ, жэхыдэhээ хүрэхөөр болгодог.

Түргэнөөр хэмжээ абаагүй hаа, 217 километр утатай, хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа-холбооной энэ харгы 1—2 hарahaа хаагдахаа байна.

Ш. БАЙМИНОВ.

...

«ЛЕКЦИ УНШАГДАНАГҮЙ»

«Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үзэгдэдэг нэгэ дутагдал тухай хэлэхэ хүсэлэнтэй hэм» гэжэ манай газетын эдэбхитэй уншагша Цыбикжаб Найданов Захааминай аймагhаа бэшэhэн юм. Юуб гэхэдэ, буряад хэлэн дээрэ лекци юундэшьеб уншагдадаггүй, үгышье hаа, тон үсөөнөөр уншагдана. Зарим лекторнүүд ородоор хөөрэхэ дуратай байдаг. Нютагай ажалшадай зариман ород хэлэ hайн мэдэхэгүй дээрэhээ политическэ асуудалнуудые дутамагаар ойлгодог гээшэ. Үнэндөөшье манай түрэл буряад литературна хэлэн ямар зэргын баян гээшэб? Энэ дутагдалаа ойрын жэлнүүдтэ усадхажа, ульгам буряад хэлэн дээрэ лекци, хөөрэлдөө шагнадаг болоёл!» гэжэ бэшэгдэhэн статья манай газетын январиин 23-най номерто толилогдоhон байгаа.

Статьягай мүрөөр хэмжээ абхуулхын тула «Лекци уншагданагүй» гэhэн статья КПСС-эй Захааминай райкомдо эльгээhэн байгаабди.

«Статья соо хэлэгдэhэн баримта зүб. Тус статья КПСС-эй райкомой пропаганда, агитациин таhагай Соведэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, саашадаа буряад хэлэн дээрэ лекци уншалгые гуримшуулха, hайжаруулха хэмжээн хараалагдаhан байна» гээд КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Бадмаев мэдээсэбэ.

НОМОЙ НЕДЕЛИ

Хабарай амаралтын эхилхэтэй хамта манай үхибүүд жэл бүхэндэ гайхамшагта hайндэрээ — хүүгэдэй номой неделиие баяр ёhололой оршон байдалда угтадаг. Энэ заншалта hайндэр хадаа дайнай үедэ, хүшэр хүндэ 1944 ондо «Детская литература» гэhэн гүрэнэй хэблэлэй болон ВЦСПС-эй үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн байна.

Үхибүүдые ехэ зал соо суглуулаад, хүн бүхэндэ номуудые бэлэглээ hэн. Бэлэг абаhан номуудаа үхибүүд хилээмэн мэтэ гамнажа, үетэн нүхэдтэйгөө хамта уншадаг бэлэй. Энэ hайндэрынь хүүгэдэй номой үдэр гэжэ нэрлэгдэhэн намтартай.

Мүнөө тус hайндэртэ Совет ороной үхибүүд, хүүгэдэй уран зохёолшод бүгэдөөрөө хабаадалсана. Гадна энэ hайндэр нэгэ үдэрэй туршада үнгэрөөд дүүрэнэгүй, харин аяар долоон хоногой туршада үргэлжэлнэ. Хүүгэдэй номой hайндэр мүнөө 25 жэлэйнгээ алдарта ойе тэмдэглэхэнь. Тиимэhээ үхибүүдэй баясаханьшье буруу бэшэ.

Номуудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ номой недели туйлай ехэ туhа хүргэдэг. Үхибүүдые номдо дурлуулжа hургахаhаа гадна, классическа болон совет уран зохёолой гүн удхые тайлбарилан ойлгуулха, уншагшадые бодото байдалаар hонирхуулха ехэ нүлөөтэй.

Энэ hайндэрые манай республикын хүүгэдэй библиотекэнүүд баяр ёhололой оршон байдалда угтахаар бэлдэнэ. Жэлэй туршада хэhэн ажалыемнай номой неделиин дүн согсолхо болоно.

Хүүгэдэй болон hургуулиин бүхы библиотекэнүүдтэ Ленинскэ уншалганууд, хөөрэлдөөнүүд, номой шэнжэлэлгэнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Жэшээнь, Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Жамьян Балданжабоной творчествотой үхибүүд дүтөөр танилсаха. «Алханын нюусанууд» гэhэн номыень зүбшэн хэлсэхэ байна. Мүн дүлэтэ революционер, Буряадай мэдээжэ ажал ябуулагша Михей Николаевич Ербановай ажал ябуулгатай үхибүүд танилсаха.

Гадна мэдээжэ композиторнууд Н. А. Римский-Корсаков, М. П. Мусоргский гэгшэдэй творчество тухай hонирхолтой хөөрөөн болохо.

Хүүгэдэй номой недели литературна геройнуудай карнавалаар дүүрэхэ.

Г. ЕЛИСЕЕВА,
хүүгэдэй республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэ.

Дарима Дондукова Гусиноозерскын оёдолой фабрикын комсомол-залуушуулай цехтэ хүдэлжэ эхилhээр тиимэшье удаан болоогүй. Хэды тиимэ байбашье, ажалдаа оролдосотой hайнаар хападжа хүдэлhэнэйнгөө ашаар оёдолшоной мэргэжэл hайнаар шудалаа. Нүхэр Дондукова мүнөө hара бүриингөө даабариие хододоо 118—120 процент дүүргэнэ. Ажалайнь шанар hайн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дарима Дондукова.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ТАДЖИКИСТАН. **Вахша мүрэнэй дошхон долгиие 300 метр үндэр хаалта тогтоохонь. Дэлхэйн үндэр энэ хаалтын дэргэдэ Нурекскэ ГЭС баригдажа эхилэнхэй. Мүнөө үедэ бетон hуури табигдана. Армокаркасуудай орёо түхеэрэлгэ хабсаргагдана. Геннадий Трофимович Трегубовай хүтэлбэрилдэг гагнууршадай бригада эрхим hайнаар хүдэлнэ.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Т. Трегубовай бригада ажал дээрээ.

ТАСС-ай фото.

ДАМАНСКА АРАЛАЙ БААТАРНУУД

Даманска арал утаашаа 1500 метр, үргэнөөрөө 50 метр талмай эзэлдэг. Энэ арал совет газарай багахан хубинь болоно. Совет гүрэндэ харша Маогой бүлэгөөрхидэй идхалгада ороһон хитадай харата этэгээдүүд мартын 14, 15-най үдэрнүүдтэ ородой хэр угай газарые дахинаа эзэлхые оролдоһон байна. Энэ хорото муухай аашa гаргахыень тухирһан хүнийе тэдэнэр нюунагүй. Үссури мүрэн дээрэхи совет хилын харуулшадта дахинаа зэбсэгтэ добтолго хэхын урда тээ тусхай машина гаража ерээ. Маогой тала баримталагшад машина дээрэ тодхогдоһон радиогоор хэдэн часай туршa соо хараал шэрээлэй элдэб үгэнүүдые шангаар дамжуулһан. Советскэ Союзда эсэргүү уриануудые хашхаралдаһан, занаһан байна.

Теэд хорото аашa гаргагшад эндүүрээ. Совет хилын харуулшад тэдээнэй заналтаһаа айгаагүй. Совет хилын харуулшад хүнэй газарта обтогшодто мүнөөшье шанга харюу үгөө...

Хитадай харата балмад этэгээдүүд мартын 15-да Владивостогой сагаар 10 час 15 минутада дахинаа добтолжо эхилээ. Совет хилын харуулшадай хамгаалжа байһан арал руу миномёдоор буудадаг гурбан батарей, танк буудадаг буунууд, граната шэдэдэг түхеэрэлгэнүүд һомонуудые хойно хойноһоонь шэдэжэ эхилбэ. Хитадай солдадууд хэдэн дахин бүлэг бүлэгөөрөө зуугаад хүнэй тоотойгоор арал руу добтолһон байна. Энэ аралые хамгаалжа байһан, үсөөн хүнһөө бүридэһэн совет хилын харуулшад офицер Евгений Яншинэй хүтэлбэри доро уряалгүй айлшадта шанга харюу үгөө. Тиигэжэ үсэд шанга тулалдаан эхилээ. Хитадууд холо буудадаг артиллери, ехэ калибрай пулемедуудые хэрэглэһэн байна.

Офицер Яншин үнөө 40 хүрөөдүй. Энэ хүн Воронежско облас... тосхондо түрэжэ, ряашад. Мүнөө Закавказида ажаһуудаг.

Евгений Иванович Яншин дүршэлтэй, эрэлхэг зоригтой командир юм. Яншин даажа байһан газараа һайнаар хамгаалжа ороо, тиихэдэнь хитад солдадуудай түрүүшын добтолго буруу һурэжэ эхилбэ. Диилдэжэ эхилһэнээ мэдэрһэн олохон хитадууд хилын харуулшадан хажуу тээһээнь добтолжо эхилбэ. Яншин үсөөхэн сэрэгшэдээ зубөөр хубаарилан табижа, добтологшодые дахин сухарюулаа. Евгений Яншин өөрынгөө мэдэлдэ байһан сэрэгшэдые таба дахин добтолгодо уряалжа, харата муухай үүсхэл гаргагшадые аралһаа намнан үлдөө...

Хүршэ заставада алба хэжэ байһан хилын харуулшад үрдижэ ерээ.

ТАСС-ай корреспондент байлдаанай дүүрэмсээр Евгений Яншинтай уулзаһан байна.

— Мартын 2-ой үдэр болоһон байлдаанда наһа бараһан хүбүүдэй нүхэд болохо бүлэг хилын харуулшадые би командалааб,— гэжэ тэрэ үгээ үргэлжэлүүлбэ. — Маогой тала баримталагшадай гаргаһан зорюутын харата муухай аашa, тэдээнэй муу муухай мэхэ хилын харуулшадай дурые ехээр гутааһан байна. Манай хилын харуулшад Хитадай солдадуудай буудажа эхилээгүй һаань, мүнөөшье түрүүлэн буудахагүй байгаа. Байлдаанай эхилэмсээр манай хилын харуулшад — залуу хүбүүд эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаа.

Арал руу добтолһон Хитадай хорото этэгээдүүдтэ харюу үгэхын тула офицер коммунист Александр Дмитриевич Константинов совет хилын харуулшадые дахуулан ябаа. Тэрээнэй дайшалхы замынь үнинэй эхилэнхэй юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ 17-той ябаһан Александр Константинов тагнуулшадай отделени командалһан бай... Хитадые сүлөөлхын түлөө байлдаанда хабаадалсаа һэн. Офицерэй үбсүүе дайшалхы 13 орден шэмэглэнэ. Энэ хүн Янцзые сүлөөлһэн, Дунин гэжэ газарай бүхэлэгдэһэн районине добтололсоһон юм...

— Дунинай дотонуудта тодхогдоһон олон тоото пулемедуудай урдаһаа манние дахуулан ошоһон комиссар Степан Пантелеевич Резнигые наһан соогоо мартадаггүйб, — гэжэ Александр Дмитриевич хөөрэнэ. — Манай комиссар Хитадые сүлөөлхын түлөө байлдаанда наһа бараһан юм.

Харин мүнөө коммунист Константинов аха нүхэдэйнгөө хэрэгые хүндэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ, Совет ороноймнай нангин хилэ дабан ороһон Хитадай харата муухай этэгээдүүдэй урдаһаа өөрынгөө сэрэгшэдые хоёрдохёо дахуулан дабшажа, харюу үгөө. Константинов мартын 2-ой үдэр заставын командир В. Бубенинэй шархатахада, орондонь сэрэгшэдые ударидан дайлалдаһан юм, мартын 15-най үглөөгүүр хилын харуулшадай добтолгые дахинаа толгойлоо. Энэ офицер комиссарайнгаа дурасхаалые нарнаар сахиха зуураа, коммунистын түрүү зэргэдэ ябаха уялгые һайн мэдэнэ.

Совет хилын харуулшад энэ байлдаанда эрэлхэг зориг, баатаршалга харуулаа. Аралай түлөө болоһон байлдаануудта ахалагша лейтенант Лев Маньковский баатарай үхэлөөр наһа бараа. Юрын солдат Виктор Плотников, майор Иван Косинов, ахалагша лейтенант Виктор Соловьев, юрын солдат Валерий Гайлевич, Илья Кобец болон бусад бэрхэ сэрэгшэд байһанаа харуулаа.

Сибирьтэ түрэһэн сержант, комсомолой гэшүүн Илья Кобец баатартал адли үндэр мундуу бэетэй. Энэ сержант хэдэхэн часай урдатээ байлдаанда хабаадалсаа. Үнгэрэгшэ жэл Хитадай зүгһөө ээлжээтэ харата добтолгын болоходо энэ солдат өөрынгөө командирай ами наһа абарһан юм. Тэрэ үедэ харуулһан баатаршалгын түлөө үбсүүн дээрэнь «СССР-эй гүрэнэй хилэ хамгаалжа шалгарһанайнь» түлөө медаль, яларна. «Отличный пограничник», «Отличник советской Армии», «Отличный спортсмен» гэһэн сэрэгэй тэмдэгүүд медалиинь хажууда яларна. Энэ сержант мартын 15-да Даманска арал дээрэ болоһон, байлдаанда граната шэдэгшэдые, пулеметчигуудые толгойлоо.

...Ахалагша лейтенант Лев Маньковский хэдэн хүнһөө бүридэһэн хилын харуулшадые толгойлжо, арал дээрэ болоһон байлдаае хүтэлбэрилөө. Далда газарта хоргодоһон, Хитадай солдадуудай хажуу тээһээ добтолжо, тэдээнние намнаа, гэбэшье Маогой багахан отряд Маньковой урдаһаа добтолжо эхилээ. Хүнүүдэй шархатахадань, тэдээнние аюулгүй газарта абаашагты гэжэ офицер захиралта үгөөд, өөрөө дайсадай урдаһаа автомадаар буудажа оробо. Тиигэжэ байтараа дайсанай һомондо дайрагдажа наһа бараа. Даманска арал дээрэ дайлалдаһан Владимир Бильдушкинов мүн лэ баатарай үхэлөөр наһа бараһан байна...

Тэрэ байлдаанда санитарна албанайхидшье шалгараа. Сержант Анатолий Козин, юрын солдат Валерий Гайлевич саг үргэлжэ түрүү зэргэдэ дайлалдаа. Тэдэнэр Хитадай зүгһөө шангаар буудуулбашье, шархатаһан баатарнуудта зохихо туһа хүргэһэн байна.

...Харата муухай аашa гаргагшад совет газарһаа намнагдаа. Совет хилын харуулшад мартын 2-ой үдэр болоһон байлдаанда тулалдаһандаал адляар сэрэгэйнгээ уялгые хүндэтэйгөөр дүүргээ. Тэдэнэр Даманска аралые саашадаашье эрид шнидэнгеэр хамгаалха, мүн манай Эхэ ороной нангин хилэ дабан орохые һэдэгшэдтэ шанга сохилто үгэхэ байха.

П. БАРАНОВ, И. МУРАВИН, Н. НАЗАРОВ,
ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд.
Нижне-Михайловка, мартын 17.

ЭХЭНҮҮД НАМАЙЕ ОЙЛГОХО

Би багшаб. Бүри хүбүүн ябахадаа, дайнай үедэ долоон классай һургуули дүүргээд, багшалжа эхилһэн хүм. Теэд сагнай тиимэ байгаа ха юм. Бүһэтэй багшанар фашис бүлимтарагшадһаа Эсэгэ ороноо хамгаалхаа мордоһон бэлэй. Багшанар дуталдаха.

Би гансашье багша бэшэб, харин эхэнэр хүн бүхэндэ үгтэдэг мэргэжэл намдашье бии. Тэрэ мэргэжэлни — эхэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, дүрбэн хүбүүдэй эхэб. Ехэ хүбүүмни Номгон далай дээрэ совет уһан сэрэгтэ алба хэнэ. Хоёрдохи — летчигой һургуулида. Бэшэнниинь гэртээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнһаа абамни бусаагүй һэн. Тиимэһээ дайн гээшые үзэн ядадагби. Дайнай түймэр носоохоёо һэдээшэдые үзэн ядадагби.

Хитадай хорото шэнэ ябуулга тухай дуулахадаа, үргэһэм хүрөөгүй. Нангин совет хилыемнай эбдэхээ ятараа хүсэһэн зон бэ?! Теэд ямаршье этэгээдүүдэй добтолбол, харюу үгэхэ хүсэн манда бии. Совет правительствын мэдүүлгэ соошье тэрээн тухай хэлэгдэнэ. Тэрэ мэдүүлгыень бидэ үгөөрөөшье, ажал хэрэгээрээшье дэмжэнэбди.

Хорото һүйдхэлшэдтэ Хараал шэнгэг!

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА,
Улаан-Үдын педучилищиин багша.

ЭСТАФЕТЭ БОЛОБО

Һунгалтын үдэртэ зорюулжа, Улаан-Үдын горспорткомитет эстафетэ эмхидхэһэн байна. Тэрээндэ республикымнай түб хотын дээдэ болон дунда мэргэжэлэй һургуулинуудай, фабрика, заводуудай, мүн эмхи зургаануудай команданууд хабаадалсаа.

Дээдэ һургуулинуудай команданууд соохоо Буряадай багшанарай институдай нэгэдэхи, хоёрдохи команданууд түрүүшын хоёр һуури эзэлээ. Зүүн-Сибириин технологическа институдай түлөөлэгшэд гурбадахи һуурида гараа. Тиихэдэ техникумуудай дундаһаа индустриально-педагогическа, хүдөө ажахын техникумуудай команданууд нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые эзэлж шадаа.

Үйлэдбэриин коллективүүдэй дундаһаа нооһо угаадаг фабрикын, мебель бүтээдэг комбинадай, нарин сэмбын фабрикын команданууд эрхимлээ.

Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр И. А. Антакшинова, мүн горсоведэй гүйсэдкомой секретарь нүхэр С. В. Преловская гэгшэд эстафетэдэ илагшадые амаршалжа, дурасхаалай кубок болон бэлэгүүдые барюулһан байна.

Д. РАДНАЕВ.

Зурагууд дээрэ: 1. Урилдаанай зайда. 2. Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой секретарь С. В. Преловская эстафетэдэ илагшадта кубок барюулжа байна.

Л. АПРЕЛОВЭЙ фото.

БОКС

АРМИИН ЧЕМПИОНУУД ТОДОРБО

Һаяшаг Забайкалиин сэрэгэй округой боксернуудай мүрысөөн болобо. Эндэ армиин 16 командын 150 гаран боксернууд 1969 оной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын, түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэһэн байна. Дүрбэн үдэр соо үргэлжэлһэн шанга тулалдаанай эсэстэ Виталий Павлов — офицер, Бондаренкын частиин түлөөлэгшэ, Владимир Молчанов — Улаан-Үдын гарнизонһоо, Владимир Хузахметов — Шэтын гарнизоной армиин спортын клубай командаһаа, Николай Колодин — Эрхүүгэй авиационно-техническэ училищиин курсант, Валерий Быченков — офицер, Кулахметовай частиин түлөөлэгшэ, Николай Лейман, Вячеслав Ивакин, Валерий Орланцев — Эрхүүгэй авиационно-техническэ училищиин түлөөлэгшэд, Олег Лиханов — Шэтын армиин спортын клубһаа, Георгий Жуков — Улаан-Үдын гарнизонһоо — эдэнэр адли шэгнүүртэн соогоо шалгаржа, дээдэ зэргын нэрэ солодо хүртэһэн байна.

Энэ тэмсэлдэ хабаадагшадай дундаһаа Николай Лейман эгээл шадамар бэрхэ боксёр гэжэ тэмдэглэгдээ. А. Петров тренертэй Улаан-Үдын гарнизоной команда түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын шанда хүртэһэн байна. Эрхүүгэй сэрэгэй авиационно-техническэ училищиин команда хоёрдохи һуурида гараа. Офицер Бондаренко түлөөлэгшэтэй команда гурбадахи һуури эзэлбэ.

Байгша оной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдтэ диплом, шан барюулагдаа. Мүн хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн боксернууд шанда хүртэһэн байна.

Л. БОБЫКИН.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

Хо Ши Минэй бэшэг

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын ЦК-гай Президиумэй Түрүүлэгшэ Нгуен Хыу Тходо ДРВ-гай президент Хо Ши Мин бэшэг эльгээжэ, Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ илалтануудые туйлаһантайнь дашарамдуулан, Урда Вьетнамай арадые амаршалаа. Американ эзэрхэг түримхэйшүүл ехэ хохидолдо ороо, зүгөөр тэдэнэр өөһэдынгөө эзэрхэг түримхэй түсэбүүдһээ үшөө арсаагүй гээд ВИА агентствын дамжуулһан бэшэг соо заагдана. Тиимэһээ Урда Вьетнамай хүсэдөөр сүлөөлэгдэхэ хүрэтэр американ империализмтай, тэрэнэй туһамаршадтай хэдэг тэмсэлээ вьетнам арад үргэлжэлүүлхэ ёһотой гээд бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

ПАРТИЗАНУУДАЙ ЯБУУЛГАНУУД

БЕЙРУТ. (ТАСС). «Аль-Фатах» гэжэ Палестинын организациин партизануудай отрядууд Тивериадска нуурай урда эрьедэ байдаг Израилиин Джаниа гэжэ сэрэгэй һуурин газарые болон Самах городые мартын 15-най һүни томо ракетануудаар буудаа гээд «Аль-Фатах» гэжэ организациин командованиин эндэ толилһон коммюнике соо хэлэгдэнэ. «Буудалгаһаа уламжалан, дайсад горитой хохидолдо ороо» гээд коммюнике соо заагдана.

Голанска хаданууд дээрэ (Израилиин эзэмдэһэн Сириин газар нютаг) байһан израиль сэрэгэй һуурин газарнуудые партизануудай буудаһан тухай «Аль-Фатах» гэжэ организациин командованиин нүгөөдэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Буудалгын үедэ израилиинхидай хэдэн сэрэгэй автомашина, бусад дайшалхы техникэ усадхагдаа.

Аха дүүгэй хани барисаан бэхижэнэ

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Экономическа, культурна харилсаа холбоон тухай КНДР СССР хоёрой хоорондо хэлсээнэй баталагдаһаар 20 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, корей арад аха дүү совет арадта халуун амаршалга хүргэнэ гээд энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулһан редакционно статья соогоо «Нодон Синмун» газетэ мартын 17-до бэшэһэн байна. Энэ хэлсээ баталалга хоёр ороной хоорондохи зайшалта хани барисаа, харилсаа холбоо саашаданьбэхижүүлэн хүгжөөлгэдэ, хоёр орондо социализм ба коммунизм байгуулха хэрэгтэ, социалис оронуудай хүсэ шадалые саашаданьбэхижүүлгэдэ туһа нэмэри болоһон байгаа гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ аха дүү совет арадай туйлаһан амжалтануудаар корей арад баясана гээд газетэ тэмдэглэһэн байна. Американ империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү Эсэгэ ороной сүлөөрэлгын дайнай жэлнүүдтэ, ажахыгаа һэргээлгын үедэ өөртэнь совет арадай үзүүлһэн туһаламжа ба дэмжэлгэ тухай корей арад хэзээдэшье мартахагүй, баясхалантайгаар һанажа ябаха гээд «Нодон Синмун» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

ЧССР-эй НАЦИОНАЛЬНА ФРОНТЫН ЦК-гай ЗАСЕДАНИ

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Чехословакиие фашис Германиин эзэмдэһэн үдэрһөө хойшо 30 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК Прагада суглаа үнгэргөө.

Федеральна правительствын түрүүлэгшэ О. Черник түрүүтэй ЧССР-эй правительствын гэшүүд суглаан дээрэ байлсаа.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай Түрүүлэгшэ Э. Эрбан элидхэл хээ. 1945 ондо нацизмын илагдаашье һаань, тэрэнэй эшэ үндэһэниинь Баруун Германида үлөө гээд тэрэ тэмдэглээ. ФРГ-дэ Германиин милитаризмын ба үһөө нэхэхые эрмэлзэдэг хуушанай хүсэнүүдэй һэргэжэ байһанай шэнжэ тэмдэгүүд бүри ехээр харагдадаг боложо байна гээд элидхэлшэ хэлээ. Германиин милитаристнууд дайнда диилдэн бүлигдэһанһаа хойшо маанадые дайсамнай гэжэ, 1948 оной февральһаа хойшо ангиин дайсан гэжэ маанадые тоолодог болоо гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэбди. ФРГ-дэхи олон баримтанууд нацис эзэрхэг түримхэй ябуулгада бэлэдхэхэ идхалга номнолой үеые маанадта һануулжа үгэнэ. Энэ хадаа ехэ түбэгтэй хэрэг гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд Э. Эрбан мэдүүлээ.

Хэдэн олон уриануудай хэгдэдэг болобошье, Мюнхенскэ баадхалгые, Мюхенскэ хэлсээе хүсэгүй гэжэ мэдэрхэһээ ФРГ-гэй правительство арсаһан зангаараа. Тиихэдэ, Европодохи политическэ орШон байдалда дахяад оролсожо эхилһэн үһөө нэхэхэ хүсэнүүд ФРГ-дэ жэл ерэхэ тудам эдэбхитэй болоод байнхай гээд суглаанай баталан абаһан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Социалис хани нэгэдэлдэ оролсодог байһан дээрэһээ манай оронине, манай социалис экономикые хамгаалха хүсэн бидэнэртэ бии гэжэ мэдэрнэбди гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй.

ЙАР-ай Национальна Совет байгуулагдаба

САНА. (ТАСС). Республиканска Соведэй декредэй ёһоор ЙАР-ай Национальна Совет эндэ байгуулагдаа. Энэ хадаа орон доторхи засагай дээдэ орган болоно. Тэрэнэй составта угсагаатанай вождьнор, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, мусульман шажан эрхилэгшэдэй, аралжаа наймаашадай, залуушуулай түлөөлэгшэд — хамтадаа 45 хүн оронхой.

Национальна Совет хадаа Республиканска Соведэй гэшүүдые һунгадаг, премьер-министрые томилдог, тэрэнэй байгуулдаг министрнүүдэй кабинедые баталдаг гү, али тэрээндэ этигэл найдабари үзүүлдэг байһанаа элирхэйлэн мэдүүлдэг юм. Соведэй бүхы шиидхэбэринүүд олонхиин дуугаар баталан абтаха зэргэтэй юм.

Цейлоной Коммунистнуудай һанамжа

КОЛОМБО. (ТАСС). «Совет-хитад хилэ дээрэ Маогой бүлэгэй зорюута эмхидхэһэн харата ябуулганууд, совет хилын харуулшад тушаа тэдэнэй зэрлигээр хандалга, Хитадтахи шуугаата демонстрацинууд юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Пекин СССР-тэй харилсаагаа бүри муудхаахые хүсэнэ,— гээд Цейлоной Коммунис партиин ЦК-гай недели бүридэ гаргадаг «Форвард» гэжэ хэблэл мартын 17-до бэшэһэн байна.— Энэ хадаа Хитадай компартиин үнинһөө хойшо хүлеэгдэжэ байһан съездэдэ бэлэдхэлэй нэгэ хубинь лаб болоно гээшэ. Энэ съезд дээрэ хүтэлбэрилэгшэдынь партиие маргуулан худхуулха, тэрэнэй гол ёһонуудые хазагайруулха, Совет орондо харша хараа бодолтой болгохо гэжэ оролдохо байна».

Баруун Берлиндэ ФРГ-гэй эмхидхэһэн харата ябуулгатай тохёолдуулан, Советскэ Союзай хилэ дээрэ Хитадай хэһэн түрүүшын харата ябуулгада анхарал хандуулхаар гээд хэблэл заана. Энэ хадаа нэгэн али һанаашалгануудай хубинь боложо үгэнэ. Газарай талаар эрилтэ хэдэг Баруун Германитай КНР-эй холбоо барисаан һүүлшын табан жэлэй турша соо бүри нягта боложо байнхай.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалта

Освобождени гэжэ хэблэлэй агентствын (АНО) Урда Вьетнамһаа дамжуулһанай ёһоор, Чунгбогой (Түбэй Вьетнам) түбэй хубида ябуулга хэдэг арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд февралиин 23-һаа мартын 8 хүрэтэр дайсанай 18.000 сэрэгэй алба хэгшэдые, тэрэ тоодо 9.000 американ солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа. Энэ үе соо арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 300 самолёдые буудажа унагаагаа, газар дээрэ усадхаа, 420 сэрэгэй машиные, тэрэ тоодо 216 танк ба бронемашиные гэмтээгээ, 27 сэрэгэй корабль ба катернуудые уһанда шэнгээгээ, һомо хэрэгсэлнүүдэй болон горючиин 133 склад усадхаа.

(ТАСС).

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Республикымнай аймагуудай ба хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн үнгэрһэн жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүд һаяшаг сосолодоо. Эндэ Хориин аймагай хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд илажа, Культурын министерствын дамжуулгын Улаан туг абаа юм.

Аймагай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Д. Сажина, Р... гэгшэд ажалшадай дунда... рааха, мүн уншагшадай... үдэшэнүүдые таһалгаргүй... хидхэһэнэйнгээ түлөө... шанда хүртөө. Тиихэдэ... Тайлсын библиотекарь З... кина амаралтын түлбэритэ... тевкюр шагнагдаһан байна.

Б. ЛАЙДАП...

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

ШЭНЭ МАГАЗИН

Һаяхан «Дружба» колхозой хоёрдохи бригадын түб — Эгэтэ тосхондо эдеэ хоолой, эд бараанай шэнэ магазин нээгдэбэ.

ҺУРАГШАД МҮРЫСЭБЭ

Һаяхан Нарһата тосхондо аймагай һургуулинуудай һурагшад хоккей болон конькигаар урилдажа мүрысэһэн байна. Нэн түрүүн басагад 1000 метртэ урилдажа, Тэлимбын дунда һургуулиин түлөөлэгшэ Светлана Раднаева түрүүлжэ ерээ. Мүн лэ энэ һургуулиин Ешэ-Ханда Базарова хоёрдохи һуурида гараа.

1000 метртэ конькигаар урилдаһан хүбүүд соохоо түрүүшын гурбан һуурине Нарһат... һургуулиинхид эзэлээ.

Тиихэдэ 10000 метр... даанда Гүндын дунда һ... һурагша Коля Доржиев... Тэлимбын һургуулиин... шэ Мүнхэ Чимитов хоёр... ринуудые эзэлбэ.

Хоккейгээр үнгэргэгд... рысөөндэ һурагшадай зу... манда хабаадажа, Тэлимб... хоккеистнүүд илажа гараа.

Мүрысөөнүүдтэ илагша... нернүүдэй байшангай бо... гай арадай гэгээрэлэй... кубогуудаар, бэлэгүүдээр... нагдаа.

В. ЦЫБЖИТ...

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Баргажан һууринай шэнжэ түхэл үдэр бүри хубилжа, байрын гэрнүүд, соёл культурын ба хүн зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха байшан шэнээр баригдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Баргажанай аймагые шефтээ абаһан Улаан-Үдын авиазаводойхид эндэхи ажахынуудта нилээдгүй хамһалсадаг болонхой. Һаяшаг эндэ тус заводой бүлэг барилгашад Михаил Англичановай ... доро Соёлой байшан ... барижа дүүргээд, 50 хү... таамжатай гостиницын һу... бибад. Энэ гостиница ... ловотой, мүн харгын, ... шадай тогтожо амарха ... залтай байхаар харааламжа...

Б. БУ...

ХОЁР-ДОХЁО АЙЛШАЛБА

Һаяхан ... ансамбль Баунтын аймаг... шадта хоёрдохёо айлша... нирхолтой концерт хар...

Багдаринай Соёлой б... хүн зон хэзээ хэзээнэйх... сугларанхай, хүшэгын ... хүлеэжэ ядан һуубад... гүй ендэр дээрэ таба— ... липут артистнарай һу... гаража ерэхэдэ, су... нэрьемэ альга ташалтаар... Тус концертдэ артист... лын саанахи композитор... дуу, хатарнуудые уран г... сэдхэхэдэнь, харагшад ... тайгаар шагнаһан, хара...

Вл. ЧУНАЕ...

АЛТАН ТҮРЭ

Кабанскын аймагай Большая Речка гэжэ тосхондо ажаһуудаг пенсионернууд Марфа Яковлевна, Иван Захарович Качинтан гэр бүлэ боложо һууһаар табин жэлэйнгээ баярта ойе һаяхан алтан түрөөр тэмдэглэбэ. Тэдэнэр эбтэй эетэй ажаһуудалдаа дүрбэн үхибүүтэй боложо, ажабайдалай үргэн замда гаргаһан байгаа. Жэшээлхэдэ, ехэ хүбүүн Иваниинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эрэлхэг зоригтойгоор унаа. Удаадахи — Надежда басаганиинь Селенгинск һуурин... ницын ахалагша врачаар... на. Григорий хүбүүниинь... Үдэдэ, ЛВРЗ-гэй цехэй ...

Тиихэдэ эгээн одхон — ... Качин КПСС-эй Камчат... мой секретаряар ажал...

Энэ баярта һайндэртэ... рамдуулан үхибүүдынь, ... хидынь Марфа Яковле... Захарович хоёрые үнэн ... амаршалһан, үнэтэ б... бариһан байна.

М. КА...

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Художник и время» гэһэн дамжуулга. 18.30 минутаһаа «Таанад, геодезистнүүдтэ» гэһэн концерт. 19 часһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн дамжуулга. 19.20 минутаһаа «02» гэһэн телевизионно журнал. 20.20 минутаһаа ТАСС-ай лентээр абтаһан мэдээсэл. 20.25 минутаһаа «Долоодохи спутник» гэһэн уран һайханай фильм. 21.40 минутаһаа «Филиппиннүүд Киевтэ» гэһэн концерт. 22.30 минутаһаа 01.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 22.35 минутаһаа «Алас-Дурна зүгэй курортнууд» гэһэн дамжуулга. 23 часһаа хоккей надалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дамжуулагдаха. Эндэ СССР—Финляндиин командануудай уулзалга харуулагдаха.

ПРАВДА БУРЯ... МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһанда: ...ска договорто хабаадагша... дэй түлөөлэгшэдэй Бу... болоһон зүблөөнэй мате... Хоёрдохи региональна зу... рэ КПСС-эй обкомой ... А. У. Модогоевой хэһэн ... эхин. Шалгалтын бригад... риал.

Хоёрдохи хуудаһанда: А. У. Модогоевой элидх... хэл. «Совет хилэ найдамта» гэһэн гаршаг доро ... нууд.

Гурбадахи хуудаһанда: ...эй райкомуудай плену... мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай ... таж. А. Кушнаревой ...

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... саанаһаа абтаһан хэдэ... Нютаг нютагай һонин. ...

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Прибайкали, Хори, Яруунын аймагуудта шангаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто һүниндөө 15—17, үдэртөө 4—5 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Мартын 20—21-н... нүүдтэ республика ... үүлэтэйшэг байха, зар... гуудта саһан орохо, б... һалхи шуурган болох... хойто зүгһөө шангаар һ... Һүниндөө 19—24, ... 5—10, хойто аймагууд... дөө 27—32, үдэртөө ... градус хүйтэн байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор— ... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. реда... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря— ... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства— 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышле... строительства—61-35, советского строительства и быта— культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ма... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-02403. Зак. №...